БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой,
Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

36-хи жэлээ гарана

№ 220 (9052)
СЕНТЯБРИИН
18
ПЯТНИЦА
1959 он

Сэн 20 мүнгэн.

КПСС-эй ОБКОМДО, РЕСПУБЛИКЫН МИНИСТРНУУДЭИ СОВЕДТЭ

Республикын колхоз, совхозуудта һү һаалгын ябаса, тэрэниие дээшэлүүлхэ арганууд тухай

...бликын колхоз, совхозуудта бага ...агдана гэжэ КПСС-эй обком, рес... Министрнүүдэй Совет тэмдэглэ... оной 8 һарын туршада үнеэн бү... колхозуудта 856 килограмм, совхо... —1110 килограмм һүн һаагдаа. ... һү һаалга дээшэлүүлхэ тухай ... совхозуудаар абтаһан уялга оройі... процент дүүргэгдэбэ.

... шалтагаанһаа нимэ байдал то... гахадэ, партиин айком, аймгүй... олон колхозуудай правлени, ... эхин организацинууд энэ шу... һүүлэй үедэ анхарал таби... Һаалишад, мал адуулагшад бо... ажалай бусад хүдэлмэрилэгшэдэй ёһотой эмхидхэлэй хүдэлмэри ...ганагүй. Үнеэдэй ямараар эдеэлүү... һаагдажа байһаниие нарибша... хүдэлмэри эмхидхэгдэнэгүй. ... фермые даагшанар болон мэр... шанга эрилтэ хэгдэнэгүй.

... аймагай Сталинай нэрэмжэтэ ... мал ажал эрхилхэ хэрэг, үнеэдые эдеэлүүлжэ һааха хүдэлмэри шал... дээрэ хэлэгдэһэн дутагдалнууд эли... Байгша оной 8 һарын турша... үнеэн бүриһөө 931 литр, тэрэ тоо... —147 литр һүн һаагдаа. Үүл... тус бүриһөө һү һаалиин ... байһан, һаранuудта сүүдхэдээ ... литрһээ дээшэ һүн һаагдадаггүй. Харин бусад гүүртэнүүдтэнь бу... Үнеэдые зүбөөр эдеэлүүлхэ, ... хүдэлмэри һайжаруулха тухай кол... правлени, партийна эхин организа... табяагүй. Август һарада ... 2 һаалгадаг болгогдонхой. ... тэжээл үгтэнэгүй. Мүн фермэ... ажалай гурим сахигдадаггүй байха ...зоотехнинститудай туршалгын-ажахын ... нүхэр Максимовагай тэндэхи ... һаажа үзэхэдэнь, ямар дутагдал... байһаниинь элирүүлэгдээ.

... һаалишад үнеэдээ дутуу һаа... үнеэд бүриһөө үдэр бүхэндэ ... литр һү багаар һаадаг байба. Кол... фермэнүүдтэ хүдэлдэг һаалишадай ... гуримшуулагдаагүй. Даабаряа ... дүүргэһэнэйнь түлөө һаалишадта ... һараһаа хойшо нэмэлтэ түлбэри ... Мүн һаалишадта мүнгөөр аванс ... үгтэнэгүй.

... хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд ... гүүртэнүүдээр үсөөн ябадаг. Һаа... мал адуулагшадай дунда эмхидхэ... хүдэлмэри ябуулдаггүй шахуу, аба... уялгаяа заатагүй дүүргэхын зорилгоор ... дунда социалистическэ мүры... шэдхэдэггүй байба. Энэ шалтагаан... һү һаалгада бии байгаа горь... дундануудые эдэнэр обёордог... байна.

... Сэлэнгын айкомой, аймгүй... хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын ... һү һаалгые дээшэлүүлхэ тэмсэл ... үедэ эмхидхэхэеэ болишонхой. Эдэ... гүүртэнүүдээр ябадаггүй аад, һаали... мал адуулагшадай ямараар хүдэл... байһаниие мэдэдэггүй. Һү һаалгые ... дээшэлүүлхын зорилгоор, абаһан уялга... дүүргүүлхын тула колхозуудай, ... хүтэлбэрилэгшэд малшадай дунда ... ябуулнагүй. Партиин айком... хүдэлмэрилэгшэдэй харюусалгые дээшэлүүлхэ ... хэмжээ абанагүй.

... колхоз, совхозуудта һү ... горьтойгоор бага болоод бай... КПСС-эй обкомой бюро, республи... Министрнүүдэй Совет онсолон тэм... һү абаха, гүрэндэ худалдаха уял... дүүргэхын зорилгоор намарай, үбэлэй ... һаалга эрид дээшэлүүлэгдэхэ ёһо... Үнеэдые эдеэлүүлхэ, һааха талаар ... дутагдалнуудые дары усадхаха ... шухала.

... КПСС-эй обкомой бюро, Бурядай АССР... Министрнүүдэй Совет нимэ тогтоол ...

... фермэ, бригаданууд бүхэндэ сен... 20 болотор үнеэдэй ямараар эдеэ... һаагдажа байһаниие КПСС-эй ... аймгүйсэдкомууд шалгаха, ... хамта элирүүлэгдэһэн дутагдал... усадхаха хүдэлмэри ябуулха ...

... һаалишадай, мал ажалай хүдэл... дунда ябуулагдадаг эмхид... хүдэлмэри КПСС-эй айкомууд, аймгүйсэдкомууд эрид һайжаруулха ёһотой. ... хүдэлмэри бодото ажабайдалтай нягта холбоотойгоор фермэ бүхэндэ һү һаали ... дээшэлүүлхээр хэгдэхэ ёһотой. ... хамта һү абаха талаар колхоз, ... совхозуудай правлени, дирекциин, парт... организацинуудай харюусалгые дээшэ... ...

... колхоз бүхэндэ үнеэдые зүбөөр эдеэ... һааха хэмжээ-ябуулгануудые айм... аймгүйсэдкомуудай хүдөө ажахын инспекци ... үгэхэ зэргэтэй. Мүн бүхы ... ажалай тогтоогдомол гурим ... тэрэниие хэды хоноод лэ хо... байха. Һаалишад, мал ... үхэршэд болон бусад малша... ажалай түлбэри гуримшуулха. ... организацинуудай мэргэжэлтэд ехэнхи сагаа фермэ, гүүртэнүүд дээрэ үнгэргэжэ, үнеэдые зүбөөр эдеэлүүлжэ һааха хэрэгтэнь колхозой зоовстмэргэжэлтэдтэ туһалха, тэдэндэ шанга эрилтэ табиха уялгатай.

Бүхы фермэ, бригаданuудай һаамхай үнеэдтэ концентрат, һая сабшагдаһан зелёнко, турнепс, силос үгтэхэ, колхозуудай правлени, партийна организацинууд энэ хүдэлмэри бодотоор бэелүүлхэ ёһотой. Гадна тарянай һуурида, хэнзэ ногоо элбэгтэй сабшалангай газарта үнеэдые адуулха шухала. Мал адуулагшадай ажал хүдэлмэри үдэр бүхэндэ шалгагдажа байха, октябриин 1-һээ хожомдуулангүй бүхы колхоз, совхозуудай үнеэд уяада байлгагдаха зэргэтэй. Үнеэдэй ашаг шэмын зэргээр, тусхай рационоор тэжээл үгтэхэ юм.

Үнеэдые зүбөөр эдеэлүүлжэ һааха, тэдэниие, шэнэ гунжадые оройндо оруулха, үнеэдые сагһаань урид шэргээхэгүй, ажалай эмхидхэл, тоо бүридхэл фермэ бүхэндэ һайжаруулха, үнеэдэй ямараар эдеэлүүлэгдэжэ, уһалагдажа, һаагдажа байһаниие үдэр бүхэндэ нягталан шалгаха хүдэлмэри колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдтэ даалгагдана.

КПСС-эй айкомуудай, аймгүйсэдкомуудай, колхозой правленинүүдэй, совхозуудай дирекциин, партийна, комсомолой эхин организацинуудай ябуулдаг эмхидхэлэй, нитэ-политическэ хүдэлмэри һү абаха уялгаяа заатагүй дүүргэхэ хэрэгтэ зорюулагдаха зэргэтэй. Тиимэ туладань республикын колхозуудта дунда зэргээр үнеэн бүриһөө сентябрьда 180, октябрьда—150, ноябрьда —140, декабрьда 160 килограмм һүн һаагдаха болоно. Колхозуудта орходоо совхозуудта дунда зэргээр үнеэн бүриһөө 25—30 процентээр ехэ һүн һаагдаха ёһотой.

Хүдөө ажахын инспекци, колхозуудай правлени, партийна эхин организацинууд, совхозуудай дирекци фермэ дээрэ хэгдэдэг тоо бүридхэл һайжаруулха, һарадаа 2 дахинһаа үсөөн бэшэ һүнэй хэр зэргэ һаагдадагые шалгаха уялгатай. Тиигээд фермын хүдэлмэрилэгшэдэй суглаан дээрэ ажалайнгаа дүн зүбшэн хэлсэжэ байха шухала.

Хүдөө ажахын министерство, колхозой правленинууд, совхозуудай дирекци, инспекциин, колхоз, совхозуудай, үрэжүүлгын станцинуудай мэргэжэлтэд сентябрь һара соо үнеэдэй хээлитэй, хээлигүйень шалгаад, бүхы һубайрһан үнеэдые, залуу малые оройндо оруулхаар уялгалагдаба.

Зүбөөр һаахын тула шэнэ тугаллаһан үнеэдые дүршэлтэй һайн һаалишадта даалгажа, бэсын шэгнүүрэй, шадал хүшэнэйнь зэргээр тус бүриень эдеэлүүлхэ заабари колхозуудай правлени, совхозуудай дирекцидэ даалгагдаба.

Колхозуудай правлени, совхозуудай дирекци иигэжэ уялгалагдаа:

Үбэлжэлгын эхилтэр һаалиин гүүртэ бүридэ үнеэдые оньһото машинын хүсөөр халуун уһаар уһалха тухеэрэлгэ хэхэ. Тиихын зорилгоор автоуһалуури, бэшэшье тухеэрэлгэнүүдые хэрэглэхэ. Тэжээлэй кухнинуудые заһабарилха, хэрэгтэй машина, хэрэгсэлнүүдые тэндэ тодхожо табиха.

1960 ондо һү һааха түсэбөө эрхэ бэшэ дүүргэхээр хараалжа, үбэлжэлгын үедэ үнеэдтэ хүсэд хүрэхөөр бүдүүн, шэмэтэ, концентрированна тэжээл бэлдэхэ.

Гүрэндэ һү худалдаха хүдэлмэри эрид һайжаруулжа, колхозуудта һаагдаһан һүнэй 80 процентые, совхозуудта—85 процентыень тушаадаг болохо.

КПСС-эй айкомууд, аймгүйсэдкомууд, хүдөөгэй болон сомоной Соведүүд, колхозуудай правлени, партийна эхин организацинууд мал ажал хүтэлбэрилхэ арга методүүдээ эрид һайжаруулха ёһотой. Хүтэлбэрилэгшэд юрэнхы заабари, уряа гаргаад ябаха бэшэ, харин бодото ажал хүдэлмэри эмхидхэхэ уялгатай. Айкомуудай, аймгүйсэдкомуудай хүдэлмэрилэгшэд, колхозуудай, сельскэ Соведүүдэй, партийна эхин организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд, колхозуудай бригадирнууд, фермэнүүдые даагшанар, мэргэжэлтэд бригада, фермэ, гүүртэнүүдээр саг үргэлжэ ябажа, хүдэлмэри эмхидхэхэ, дутуу дундануудые саг соонь элирүүлхэ, мал ажалай хүдэлмэрилэгшэдтэ бодото туһаламжа үзүүлхэ үүргэтэй. Тиигэжэ бодото ажал хүдэлмэритэй холбоотойгоор эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулхада амжалта сохом туйлагдаха байна бшуу.

Гүрэндэ һү худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэбэ

КПСС-эй ЦК-гэй болохоёо байгаа Пленумые ажалай амжалтаар угтахын түлөө тэмсэжэ, Кяхтын Калининай нэрэмжэтэ колхозой малшад түрүүшын амжалта туйлаба. Колхозой һаалишадай, мал адуулагшадай оролдосотойгоор ажаллаһанай ашаар энэ артель гүрэндэ һү худалдаха жэлэйнгээ түсэб сентябриин 14-дэ дүүргэһэн байна. Бүхыдөө 2844 центнер һүн гүрэндэ худалдагдаа.

Һү ехээр һааха мүрысөөндэ Харанхын фермэ түрүүлжэ ябана. Энэ фермын эрхим һаалишад Ханда Замбулаева, Дарису Замбулаева гэгшэд үнеэн бүриһөө 1200 гаран литр һү һаагаад байнхай. Эдэ һаалишадһаа Б. Буянтуева гээгдэнэгүй.

Артелиин гэшүүд КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй хүндэлэлдэ түсэбһөө гадуур 800 центнер һү гүрэндэ тушаахаар шиидэбэ.

Д. Болхоев, манай корр.

Республикын колхоз, совхозуудта ороoһо таряа болон огородой эдеэ хуряалгын ябаса тухай

1959 оной сентябриин 15-най мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймаг	Ороohото ургамалнуудай бүхыдөө хадагдаһаниинь	Хадагдаһан тарянай сохигдоһониинь	Хартаабха хуряалга	Огородой эдеэ хуряалга	Гүрэндэ таряа тушаалга, худалдалга
Кударын	81,9	86,0	27,0	11,0	71,2
Хойто-Байгалай	64,4	51,0	21,4	11,8	—
Баргажанай	58,3	54,8	34,1	10,0	64,5
Курумканай	55,3	83,8	35,1	25,0	64,1
Бичурын	54,9	86,9	49,9	44,3	74,4
Хэжэнгын	53,5	52,1	14,9	1,8	41,0
Зэдын	53,2	70,3	—	18,7	79,3
Ториин	52,9	64,1	11,1	4,3	63,8
Хориин	52,5	36,7	41,7	24,0	61,2
Кяхтын	52,0	65,2	47,0	17,6	84,4
Заиграйн	50,1	85,0	22,6	16,4	80,1
Закаменай	49,6	45,3	14,3	13,3	11,1
Мухаршэбэрэй	48,5	43,6	31,7	19,3	51,6
Түнхэнэй	45,3	88,0	33,3	26,4	83,8
Баунтын	44,2	—	57,1	—	—
Тарбагатайн	43,6	73,3	33,0	14,0	65,4
Иволгын	41,1	75,9	19,0	19,5	102,4
Прибайкалиин	39,5	73,5	23,7	4,3	80,0
Яруунын	39,5	50,9	40,5	1,2	14,5
Байкало-Кударын	37,5	57,4	28,2	16,3	33,8
Кабанскын	34,2	54,3	14,8	10,2	45,2
Сэлэнгын	29,4	70,6	11,2	17,5	58,0
Ахын	—	—	—	—	—
СОВХОЗУУД:					
Борьёогой	88,7	53,4	6,0	22,2	—
Кяхтын	88,0	39,4	7,7	16,7	—
Сэлэнгын	85,0	54,0	—	—	—
«Эрдэм»	61,9	14,1	13,7	20,0	—
Иволгын	59,9	54,2	25,9	28,2	—
Хориин	54,0	33,3	38,1	33,3	—
Бичурын	52,1	50,0	15,5	—	—
Кабанскын	38,1	57,6	21,0	30,6	—
Яруунын	26,6	70,0	22,0	—	—

Нүхэр Н. С. Хрущевой США-да айлшалжа байһан тухай

Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө, хүн түрэлтэнэй зол жаргалай түлөө!

ВАШИНГТОН, сентябриин 16. (ТАСС). США-гэй президент Дуайт Эйзенхауэр Сагаан байшан соо үсэгэлдэр үдэшэ обед хэжэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевые хүндэлөө.

ВАШИНГТОН, сентябриин 16. (ТАСС). Үсэгэлдэр үдын хойно хоёр час шахуу хөөрэлдэһэнэйнгөө һүүлээр, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев президент Эйзенхауэрай уряалаар вертолёдто һуугаад, Вашингтон дээгүүр ниидээ. Энэ ниидэлгэнь хахад час шахуу саг соо үргэлжэлһэн байна.

***

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 16. (ТАСС). Сентябриин 15-да Сагаан байшан соо—США-гэй президентын Вашингтондохи байрада—США-гэй президентдэ дурасхаалта бэлэг барюулгын ёһолол болоо. 1959 оной сентябриин 12-то ракетэ дээрэ табижа Һарада эльгээгдэһэн вымпелэй копиие, Һара тээшэ ракетын амжалтатайгаар табигдаһанай хүндэлэлдэ зорюулагдан бэлэдхэгдэһэн алтан значогые США-гэй президент Дуайт Эйзенхауэртa СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев барюулаа. Бэлэгтэй суг президентдэ барюулагдаһан бэшэг соо иигэжэ хэлэгдэнэ:

«АМЕРИКЫН ХОЛБООТО ШТАДУУДАЙ ПРЕЗИДЕНТ Г-Н ДУАЙТ ЭЙЗЕНХАУЭРТА

1959 оной сентябриин 2-то табигдаһан ракетын контейнер соо хэжэ Һарада эльгээгдэһэн вымпелэй копиие таниие гүнзэгы ехээр хүндэлдэг байһанайнгаа тэмдэг болгон Танда, г-н президент, барюулха золтой байнаб.

1959 оной сентябриин 14-дэ Москвагай сагаар 0 час 0,2 минута 24 секундада контейнер Һарада хүрэһэн байгаа. Бодото вымпел һара дээрэ.

Танай арадтай, танай агууехэ орон—Америкын Холбоото Штадуудтай амгалан, хани ёһоной харилсаа хүгжөөхые манай арадай эрмэлзэн хүсэдэг байһанай тэмдэг гэжэ энэ бэлэгые тоолохыстнай гуйнаб.

Гүнзэгы ехээр хүндэлэгшэ
Н. ХРУЩЕВ.
ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ.

1959 оной сентябриин 15».

США-гэй президентдэ барюулагдаһан вымпелэй пластинка дээрэ иимэ үгэнүүд һиилэгдэнхэй:

«Г-н Дуайт Эйзенхауэрта,
Америкын Холбоото Штадуудай президентдэ
Н. С. Хрущевһоо,
Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэһээ».

Дурасхаалта бэлэгые абахадаа, США-гэй президент Советскэ правительствода гүнзэгы ехэ баясхалан хүргөөд, вымпелэй копи, дурасхаалта значок музейдэ дамжуулан үгтэхэ гэжэ мэдээсээ.

Сентябриин 16-най үдэр Н. С. Хрущев хэблэлэй национальна клуб соо Америкын журналистнуудтай уулзаа.

Үдэшэнь СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ советскэ посольство соо обед хэжэ, США-гэй президентые, правительствын гэшүүдые хүндэлөө.

***

ВАШИНГТОН, сентябриин 17. (ТАСС). Үсэгэлдэр хэблэлэй национальна клубта үгэ хэлэһэнэйнгээ һүүлээр, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкотай, США-һаа ООН-эй дэргэдэ байдаг саг үргэлжын түлөөлэгшэ Г. Лоджтой хамта автомашинаар Вашингтон соогуур ябажа, городой үзэсхэлэн һайхан юумэнүүдые хараа. Линкольнын мавзолейдэ Н. С. Хрущевой ороходо, тэндэ сугларһан городой олон хүн зон нэрьесэ альга ташажа, тэрэниие амаршалаа.

Н. С. Хрущев Д. Эйзенхауэртай уулзаба

Н. С. Хрущевой Д. Эйзенхауэртай уулзаһанай һүүлээр, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи хэблэлэй-бүлэг, Сагаан байшангай хэблэлэй-секретарь хэблэлдэ толилхын тулада иимэ мэдүүлгэ дамжуулаа:

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев США-гэй президент Д. Эйзенхауэр хоёр сентябриин 15-най үдэрэй үдын хойно Сагаан байшан соо уулзажа, хоёр час шахуу саг соо хөөрэлдөө.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ США-гэй президент хоёр СССР США хоёрой хоорондохи харилсаанда хамаатай асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ, уласхоорондын асуудалнуудаар һанамжануудтухайгаа хөөрэлдөө. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой орон соогуурнь аяншалаад бусаһанайнь һүүлээр, эдэ бүхы асуудалнуудаар ямар хөөрэлдөө саашадаа хэхэ байһан тухайгаа үгэсэ ойлголсоһон байна. Энэ зорилгоор сентябриин 25-най пятницын үдэшэһөө эхилэн сентябриин 27-ной үдэ болотор Кэмп-Дэвидтэ уулзаха гэжэ тэдэнэр хэлсээ.

Хани ёһоной, сэхэ хөөрэлдөөн болоһон байна. Үгэеэ һайнаар ойлголсохын тулада саашадаа мүн лэ иимээр хөөрэлдэдэг байха гэжэ хэлсэгдээ.

Уулзалгын үедэ советскэ талаһаа —СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй Министр А. А. Громыко, СССР-һээ США-да байдаг элшэн сайд М. А. Меньшиков, СССР-эй МИД-эй коллегиин гэшүүн А. А. Солдатов, Америкын талаһаа—вице-президент Р. Никсон, гүрэнэй секретарь К. Гертер, США-һаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд Л. Томпсон, элшэн сайд Г. Лодж, гүрэнэй секретариин туһалагшын орлогшо Ф. Колер байлсаа.

Вашингтон.
1959 оной сентябриин 15.

Вашингтоной хэблэлэй национальна клуб соо 1959 оной сентябриин 16-да Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгэ

ВАШИНГТОН, сентябриин 16. (ТАСС). Хэблэлэй национальна клуб соо СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев мүнөөдэр үгэ хэлээ.

США-да ерээд байһантайнь холбоотой асуудалнууд тухай тогтоходоо, Н. С. Хрущев иигэжэ хэлээ:

Эгээл лэ һайн хүсэлтэйгөөр, үнэн сэдьхэлээрээ бидэнэр танайда ерээбди гэжэ хамагай түрүүндэ онсолон тэмдэглэхые хүсэнэб. Америкын арадта хани ёһоной мэдэрэлтэйгээр, манай оронуудай хоорондохи хани харилсаа һайжаруулха, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ үнэн сэдьхэлэй хүсэл эрмэлзэлгэтэйгээр бидэнэр ерээбди. Энэ хадаа манай аяншалгын гол зорилго болоно.

Тон шухала асуудалнуудаар танай правительствотай үгэеэ ойлголсохые бидэнэр хүсэхэ байнабди. Иимэ асуудал тон олон. Зүгөөр уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларуулха, «хүйтэн дай» зайсуулха тухай, буу зэбсэг хуряаха тухай, Германитай эбэй договор баталха тухай, дэлхэйн худалдаа наймаан тухай, манай оронуудай хоорондохи харилсаа һайжаруулха тухай асуудалнуудые хамагай түрүүндэ нэрлэхые би хүсэхэ байнаб.

«Хүйтэн дай» зайсуулха, эб найрамдал бэхижүүлхэ, уласхоорондын шахардуу шанга байдалые һуларуулха тухай асуудал бидэнэй президенттэй хэхэ хөөрэлдөөнүүдэй гол зүйлэнь болохо ёһотой гэжэ би бодоноб.

Эб найрамдал аршалан хамгаалха, дайн байлдаае обществын ажабайдалһаа хэтэдэнь зайсуулха гээшэ бүхы арадуудай эрмэлзэн хүсэдэг эгээн лэ гол шухала зорилго болоно гэжэ тэмдэглэхэ зуураа, Н. С. Хрущев саашань иигэжэ хэлээ:

Дайн байлдаа хэхэ аргагүй болгохо эгээн эрхим, эгээн найдамтай арга юуб гэхэдэ, дай хэхэ зэбсэг хэрэгсэлгүй байхаар эрхэ байдалда бүхы гүрэнүүдые табиха, ондоогоор хэлэхэдэ, буу зэбсэг хуряаха асуудал шиидхэхэ шухала болоно. Зүгөөр буу зэбсэг хуряалга гүрэнүүдэй эгээн шухала хэрэгүүдые—тэдэнэй аюулгүй байдалай ашатуһые дайраха, нюуса мэдээнүүдыень эли болгохо байна. Теэд уласхоорондын байдалай шахардуу шанга, бэе бэедээ һэжэглэлсэдэг эрхэ байдалда эдэ нюусануудаа элирхэйлхэнь ямаршье гүрэнүүдтэ бэрхэтэй байхал даа.

Генеральна Ассамблейн заседани дээрэ нүгөөдэр үгэ хэлэхэдээ, буу зэбсэг хуряаха асуудалда гол анхаралаа хандуулха байнаб гэжэ би таанадта хэлэхэ байнаб гээд Н. С. Хрущев саашань мэдүүлээ. Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин хаража үзэхын тулада Советскэ правительство дурадхал эрүүлхээр хараална. Энэ дурадхал мүнөө уеын эгээн хурса асуудал шиидхэлгэдэ шухала үүргэ дүүргэхэ бэзэ гэжэ бидэнэр найданабди.

Уласхоорондын бусадшье хойшолуулашагүй асуудалнууд бии. Германитай эбэй договор баталха гээшэ ехэ удхашанартай гэжэ Советскэ Союзай тоолодогыень таанад мэдэнэ ёһотойт. Хэрбээ гурбадахи дайнай һүжэрхые хүлеэгээгүй гээшэ һаа, дэлхэйн хоёрдохи дайнһаа уламжалан үлэһэн асуудалнуудые хүсэдөөр гуримшуулха саг үни тулажа ерээ.

Германиин асуудалаар СССР-эй баримталдаг хараа бодол тухай тогтоходоо, Н. С. Хрущев иигэжэ хэлээ:

Германитай эбэй договор баталагдаха ёһотой гэжэ бидэнэр юундэ ехээр оролдонобибди? Эбэй договорой баталагдаагүй байһан ушар хэдэн арбаад гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаа муудхаана. Үнгэрһэн дайнай үлэгдэлнүүдые зайсуулангүйгөөр Европодо бата бэхи эб найрамдал хангахаар эрхэ байдал бии болгохо аргагүй. Эдэ үлэгдэлнүүд шэнэ дай һүжэрөөхэдэ таарамжатай эрхэ байдал тохёолдуулхагүй гэжэ этигэхээр бэшэ байна.

Немецкэ милитаристнуудһаа бидэнэр оройдоошье айна бэшэбди, харин Германитай эбэй договорой баталагдаагүй байһанһаа уламжалан гаража болохо аюул тухай бидэнэр һануулнабди. Энээниие таанад ойлгохо ёһотойт гэжэ Н. С. Хрущев онсолон тэмдэглээ. Хэрбээ шухала болоо гээшэ һаань, үһөө мэнээгээ абахые хүсэгшэдэй амыень татажа, тэдэндэ мэдэрэл оруулжа шадахаар хүсэн бидэндэ яһала бии. Гэбэшье Советскэ Союзые бусад гүрэнүүдтэй тулалдуулха, бидэнэй хоорондохи харилсаа хурсадуулха, дэлхэй дээрэхи оршон байдалые шахардуу шанга байлгаха түсэбтэй зарим хүнүүдэй Баруун Германида бии байһан баримтые хэрэгсээнгүй гаража болохогүй байһые таанад зүбшөөхэ байна ёһотойт.

Энээнтэй дашарамдуулан, Н. С. Хрущев иигэжэ тэмдэглээ. Эбэй договорой баталагдахада, гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаанда саг үргэлжын үһэрилдөө гаргадаг Берлинэй асуудал мэтын асуудалнууд хүсэдөөр гуримшуулагдаха һэн.

Совет арад эб найрамдал хангажа шадахаар хараа бодолые үнинэй шэлэжэ абанхай гэжэ Н. С. Хрущев саашань хэлээ.

Америкын арад эб найрамдалые хүсэнэ гэжэ бидэнэр этигэнэбди. Энэ тон шухала асуудалаар—эб найрамдал хангаха тухай асуудалаар маанадай эрмэлзэлгын нэгэн адли байгаа хадань бидэнэр суг ябажа, манай хүсэ шадал болон оролдолгые нэгэдүүлжэ, уласхоорондын харилсаае эрид хубилган һайжаруулха ёһотойбди. Тиимэһээ советско-американскэ харилсаа холбоо яажа бэелүүлхэ тухай бодожо үзээл гээд тэрэ тэмдэглээ.

Советскэ Союз тухай хэлэхэ болоо һаа, СССР США хоёрой хоорондохи хүршэ ёһоной харилсаа байгуулгада туһалхаар ямаршье дурадхалнуудые хаража үзэхөөр тэрэ бэлэн байна.

СССР США хоёрой гүрэнэй ажал-ябуулагшадай уулзалга Советскэ Союзай болон Великобританиин, Советскэ Союзай болон Франциин, США-гэй бусад союзнигуудай хоорондохи харилсаае саашадань һайжаруулгада туһалхыень бидэнэр хүсэнэбди. СССР США хоёрой һанамжануудаа мэдэлсэһэнэйнгээ һүүлээр бэе бэеэ һайнаар мэдэлсэдэг, арсалдаата асуудалнуудые шиидхэхэдээ үгэеэ бүри ехээр ойлголсодог болоо һаань, Европодо, Азида, бусад түбинүүдтэ оршодог ехэшье, багашье оронуудта туһатай байха, хамагай түрүүндэ, эб найрамдалай хэрэгтэ туһатай байха һэн гэжэ Н. С. Хрущев үгынгөө түгэсхэлдэ онсолон тэмдэглээ

— Хэдэ дахин һануултар хэрэгсээжэ үгэдэггүй заримашуулые партийна бюродээрэ асаржа, шангаханаар хөөрэлдөөгүйдэ болёо. Тиигэхэдэмнай партийна хиналтын комисси гээшэ иимэ ха юм гэжэ мэдэдэг болохо,—гэжэ комиссиин гэшүүн Николай Михайлович Кобылкин дурадхана. **Зураг дээрэ:** «Бурстрой» трестдэ ажал хүдэлмэри оньһожоруулха, автомат зэбсэгүүдээр хангаха тухай асуудалые партийна хиналтын комиссиинхид зүбшэн хэлсэжэ байна.

Л. Хайдуровай фото.

Партийна хиналтын комиссиин дүй дүршэл

ТҮРҮҮШЫН АЛХАМ

Үнгэрэгшэ август һарада Галуута-Нуурай рудоуправлениин 7/8 шахтада ажалай гурим, аюулгүйн техникэ сахилгые хинан шалгажа байха партийна комисси байгуулагдаа һэн. Комиссиин түрүүлэгшээр вентиляциин десятник эдэбхитэй коммунист нүхэр Захаренко һунгагдаһан байгаа. Үнинэй коммунист нүхэр Захаренкые шахтёрнууд һайн мэдэхэ юм. Комиссиин гэшүүдээр экскаваторай машинист Маслов, запальчик Солдатов гэгшэд һунгагдаһан байна.

Шахта соогуур, нээмэл аргаар нүүрһэ малтан абадаг газарнуудта ажал хэхэ гуримай, аюулгүйн техникын ямараар сахигдадаг байһыень һайса шалгаһанайнгаа һүүлээр энэ комиссиинхид өөһэдынгөө һанамжа, дурадхалнуудые бэшээд, партийна бюродо, шахтын главна инженер нүхэр Целобановта эльгээгээ һэн. Тэдэнэй дурадхаһанай ёһоор шахта соо, нээмэл аргаар нүүрһэ абадаг газарнуудта татагдаһан утаһануудые эмхилхэ, үлүү дутуу элдэб түхеэрэлтэнүүдые, бүхэлэлгын модонуудай үлэгдэлнүүдые газаашань гаргаха, шорой богынь сэбэрлэхэ хэрэгтэй байгаа. Илангаяа нээмэл аргаар—сэхэ газар дээрэһээ нүүрһэ малтан абадаг газарта эмхи гуримгүй, һалан байдал үзэгдөө һэн. Электрын утаһан дээгүүр үлгэгдэжэ бүхэлэгдөөгүй, миил газараар хаяатай байгаа. Тэрэ утаһанууд дээгүүр шофернууд автомашинаараа хаа хамаагүй ябажа байдаг байба. Машинынь хойто хоорбо соо экскаватораар нүүрһэ ашажа байхадашье шофернууд хашалгүй кабина соогоо һуудаг байгаа.

Эдэ бүхы дутуу дундаһуудай балшыса элирүүлэгдэхэдэ, нээмэл аргаар нүүрһэ абадаг участогай начальник нүхэр Солодков «дутагдалнуудаа усадхахабди» гэжэ найдуулбашье, хахад һара тухай саг соо юушье хээгүй байба. Хэтэржэ, үнгэржэ ерэхэдээ нүхэр Солодков партийна хиналтын комиссиинхид «ажалдамнай һаалта хэнэ» гэжэ шахтынгаа начальнигта гомдоо. Тиигэхэдэнь ушар байдал һайса шалгажа үзэхын орондо, хиналтын комиссие дэмжэхын орондо шахтын начальник нүхэр Шорников нүхэр Захаренкые нүүрһэ малтан абажа байһан газарта табихагүй гэжэ вентиляциингаа начальнигта дурадхаа гэхэ.

Иигээд байхадань яалтайб? Өөһэдынгөө һанамжа дурадхалай бэелүүлэгдэдэггүй, дутуу дундануудай усадхагдадаггүй, хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө комиссие тоодоггүй байхада, партийна хиналтын комиссиинхид, өөрөө нүхэр Захаренко ажал хэхэ гурим, аюулгүйн техникэ сахиха асуудалые партийна бюрогой үзэмжэдэ хоёрдохёо табиха баатай болоо. Энэ шухала асуудалые партийна бюро дахин хаража үзээд, партийна хиналтын комиссиин элирүүлһэн дутагдалнуудые дары усадхажа, оруулһан дурадхалнуудыень бэелүүлхэ гэжэ шахтын хүтэлбэрилэгшэдые уялгалһан байна. Тэрэнэй хойно 4 хоноод байхада, нүүрһэ нээмэл аргаар малтан абадаг газарташье, шахта соошье эмхи гурим байгуулагдажа, ариг сэбэр болоод байгаа.

Хүн өөдэ абажа үгэнэгүй гэжэ хойшоо гараад, носдһоо дальдараад ябалтагүй, энэ комиссиинхид тэдэ дээрэлхүү, бүдүүрхүү нүхэдэй амые тон лэ зүб партийна бюрогоор татуулһан байна.

Энэ комиссиинхид гансашье дутуу дундануудые элирүүлээд ябадаг бэшэ, мүн эмхидхэлэй, ойлгуулгамжын хүдэлмэри али болохоор ябуулжа байдаг болонхой. Аюулгүйн техникэ сахижа, гэнэ оһолтгүйгөөр ажаллаха зорилготой тусхай булан эмхидхээ. Тэндэнь хаана, ямар газарта яагаад байжа болохогүйб, ямар ажалда ямар юумэ үгыгөөр, дутамагаар хүдэлжэ болохогүйб гэжэ харуулһан зурагууд, уряанууд, аюулгүйн техникэ сахиха дүрим гэхэ мэтэ үлгөөтэй. Аюулгүйн техникэ сахиха шэнэ дүримэй бии болоходо тэрэниие шахтернуудта шудалуулжа, һайнаар ойлгуулаа. Долоон хоногой туршада шахтернуудта, бусад хүдэлмэришэдтэ тэрэ дүримые гурба дахин уншажа, хөөрэжэ үгэһэн байна. Мүн нээмэл аргаар малтажа байһан газарһаа нүүрһэ зөөдэг шофернуудые суглуулжа, тэрэ дүрим хоёр дахин уншагдаһан, тайлбарилан ойлгуулжа үгтэһэн байна. Шахтануудта аюулгүйн техникэ сахиха асуудалаар тусхай журнал хэблэгдэдэг юм. Мүнөө үедэ комиссиинхид тэрэ журналые олоор захиюулхаяа оролдожо байна.

Иигэжэ энэ хиналтын комиссиинхид түрүүшын үдэрһөө эдэбхи үүсхэлтэйгээр, эрид зоримгойгоор ажаллажа, дааһан бүхы хэрэгээ һайнаар дүүргэжэ байнхай. Теэд Галуута-Нуурай шахтануудта ёһотойгоор ажаллажа байһан оройдоол гансахан комиссиин байһаниинь гэмшэлтэй. Партийна хиналтын бусад комиссинууд бии болгогдоо гэһэн миил нэрэ зүүгээд, мүнөө дээрээ бодотоор ажаллажа үшөө эхилээдүй байһаар. Бии болгогдожо, баталагдаһан комисси бүхэниие һайнаар хүдэлүүлхын, тэдэнэйнгээ нэрэ хүндые, харюусалга, үүргыень дээшэлүүлхын тулада шахтын партийна бюро оролдоногүй, энэ шэнэ аргада хүсэд анхаралаа табинагүй.

Аюулгүйн техникэ сахиха комиссиинхид һая һаял ёһотойгоор ажаллажа, түрүүшынгээ алхам хэжэ байна гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Теэд тэрэ комиссиинхид абаһаар эдэбхи үүсхэлтэй, ажал хүдэлмэридэ, зонойнгоо дунда нүлөөтэй байһанаа харуулба. Зүгөөр лэ тэдэниие дэмжэхэ, ажал хүдэлмэридэнь туһалха хэрэгтэй. Гадна түрүүшынгээ алхам хэжэ, бага сагашье амжалта туйлажа байгаа хадань, иимэ комиссинуудай дүй дүршэлые бусадта халан абхуулха, ойлгуулха хэрэгтэй бшуу. Энээнэй тулада партийна бюро хиналтынгаа комиссинуудай хүдэлмэриие ходо шалгажа, тэдэнээ хүтэлбэрилжэ, дүй дүршэлыень согсолон дэлгэрүүлжэ байха зэргэтэй.

С. Никифоров,
КПСС-эй обкомой инструктор.

Ехэ туһатай семинар

Хиналтын комиссиин түрүүлэгшэнэрые урилсаад, һая КПСС-эй Заиграйн айком партийна эхин организациин секретарьнуудай семинар үнгэргэбэ.

КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдэй ёһоор партийна хиналтын комисси администрациин ажал-ябуулгые яажа хинан шалгаха тухайдань, тэдэнэй урдахи зорилго тухай партиин айкомой секретарь нүхэр А. С. Дейнеко элидхэл хэбэ. «Манай парторганизаци яажа хиналтын комиссиин ажалые ударидажа, эмхидхэжэ байдаг бэ» гэһэн нэмэлтэ элидхэл Ээрын леспромхозой парторганизациин секретарь нүхэр Н. С. Петров хээ. Мүн хиналтын комиссиин түрүүлэгшэнэр нүхэд Батышев, Куренков, Кучумов гэгшэд элидхэһэн байна.

Элидхэлнүүдэй һүүлээр семинарта хабаадагшад яажа хиналтын комиссиин хүдэлмэриие һайнаар эмхидхэхэ тухайгаа хөөрэлдөө. КПСС-эй обкомой партийна органуудай таһагые даагшын орлогшо нүхэр В. М. Хомосов хиналтын комиссинууд ямар уялгатайб, тэдэнэр яажа, ямар аргаар ажаллаха ёһотойб гэжэ хэлээ.

Һүүлээрнь семинарта хабаадагшад партиин обкомой секретарь нүхэр Ц. О. Очировай уласхоорондын байдалаар уншаһан лекци шагнаба.

А. Шергина,
КПСС-эй Заиграйн айкомой инструктор.

ЗАЛУУ НАҺАН ЭДИРХҮҮ

Яруунын аймагай «Победа» колхозой залуушуул түрэл Коммунистическэ партиингаа ЦК-гэй ээлжээтэ Пленумые ажалай амжалтаар угтаха гэһэн социалистическэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсонхой. Пленумэй хүндэлэлдэ абаһан уялгаяа саг болзортонь дүүргэхэ хэрэгтэ залуу коммунист Пурбо Цыренжаповай хүтэлбэрилдэг үбһэшэдэй бригада жэшээ харуулан ажаллана. Бригададань 20 гаран хүбүүд, басагад хүдэлдэг юм. Тэдэнэй олонхинь 17—18 наһатайнууд. «Залуу хүн эдирхүү» гэһэндэл тэдэ залуушуул тэжээл бэлэдхэлэй эхилһэнһээ хойшо колхоз соогоо түрүү һуури эзэлжэ ябаһаар. Нүхэр Цыренжаповай бригадын эрхимээр ажаллажа байһыень артелиин правлени, партийна организаци хоёр удаа тэмдэглэжэ, мүнгөөр шагнаа юм. Зүгөөр тус бригадынхид шагнал абаад һанаагаа амаршоогүй, ниитынгээ малда элбэг тэжээл бэлдэжэ абахын хойноһоо шууд тэмсэжэ байһаар. Илангаяа коммунист Цыренжаповай бригадынгаа ажалые зүбөөр эмхидхэжэ шадаһыень тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Нүхэр Цыренжапов нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй, солотойшье болоһон хүн. Тэрэнэй хэлэһэн, заaһан юумэн бүгэдын хүсөөр һайн шанартайгаар бүтээгдэдэг. Эгээл тиигэжэ эбтэй зэтэйгээр ажаллаһанайнгаа ашаар тус бригада 4000 гаран центнер үбһэ бэлдээ гэхэ гү, али гэшүүн бүридөө дунда зэргээр 170—180 центнер бэлдэбэ. Энэнь хараалагдаһан түсэбһөө холо үлүү юм. Мүнөө бригадын гэшүүд ажалайнгаа эршые заашье һуладхаагүй, хүсэл зоригоо нэмээжэ байһаар. Сүүдхэ бүри 18—19 час соо ажаллажа байдаг эдэнэрэй дунда түрүүшүүл олон бии. Жэшээлхэдэ, морин косилкын машинистнар Цырен Жамсуев, Цырендулма Ринчинова гэгшэд үдэрэйнгөө даабари ходо үлүүлэн дүүргэнэ. Мүн бригада соогоо эгээл залуу Аня Ламажапова болон бусад һайнаар хүдэлнэ.

Тиигэжэ залуу үбһэшэд сагай оройтобошье элбэг тэжээл бэлдэхын түлөө оролдоһоор.

В. Агитуев.

Хойто үүдээр харгылагша

Бичурын ВЛКСМ-эй райкомой, аймпотребсоюзай анхаралда

1958 оной хабар бэлэй. Бичурын совхоз рабкоопой пайщигуудай тоосоото-һунгуулиин суглаан боложо, хүн зон олоншье суглараа һэн ха. Рабкоопой правлениин тоосоото элидхэл зүбшэн хэлсэһэнэй һүүлээр правлениие шэнээр һунгажа, шалгалтын комисси һунгаха асуудалда ороод байгаа һэн. Тэрэниие 7 хүнһөө бүридүүлэн һунгаха гэжэ шиидхээд, комиссида найдамжатай хүнүүдээ оруулха ёһотойбди гэлсэжэ байһаниинь һанаандам ороно.

—Тамара Перфильевна манай пайщигуудай этигэл найдабари дүүргэжэ шадаха хүн гээшэ. Залуушье һаа, совхозойнгоо хүдэлмэришэдэй дунда хүндэтэй, тоо бүридхэлдэ бэрхэ, бухгалтер мэргэжэлтэй ха юм. Комиссида оруулхые дурадханаб,—гэжэ тэндэ һуугшадай хэниншьеб хэлэһэн байха.

Тиигэжэ залуухан комсомол Тамара Подгорбунская совхозрабкоопой шалгалтын комиссиин гэшүүнээр һунгагдаһан байна. Тэрэ үедэ Тамара совхоздо бухгалтераар хүдэлжэ байгаа, мүнөөшье тэрэ ажалдаа хүдэлһөөр юм.

Хиналта шалгалтын хүдэлмэри һайжаруулха, кооперациин мүнгэн зөөриие хулгайшадай гарһаа хамгаалха зорилгоор, рабкоопой шалгалтын комиссида найдамтай хүнүүдээ оруулха гэжэ тэрэ басаганда, ажалдаа шадабаритай, комсомол хадань, пайщигууд этигэл найдабари олгоо бшуу. Теэд Тамара Подгорбунскаягай хүнгэн бодолтой, комсомол нэрээ мартажа, зоной этигэл найдабарида хайша хэрэгээр хандаһаниинь һаяхан манай эндэ болоһон Бурядай АССР-эй Верховно сүүдэй заседаниһаа элирээ.

Шалгалтын комиссиин гэшүүн боломсоороо тэрэмнай рабкоопой склад руу харгылжа, хуули бусын хэрэгүүдые хэжэ эхилһэн байна. Тиигэжэ Тамара Подгорбунская хулгайшадтал адляар складай хойто үүдээр өөртөө хэдэн зуун түхэриггэй платье, туфли, хитад джемпер абаа бшуу. Ажалшадта зорюулагдаһан хэдэн һайн эд бараа хүнһөө нюужа, складай хойто үүдээр абахадаа, хуули бусын хэрэг хэжэ байһанаа тэрэ басаган мэдээ гү? Һайн мэдээ! Хэдэн мянган түхэриг мүнгэ үрижэрхиһэндөө, тэрэнээ далдалха, нюуха тухай һанаанда дарагдашаһан складые даагша Доржиев тэрэ басаганай ерэхэ бүри билдагуушалан угтадаг байгаа ха юм.

Доржиевай даадаг складта шалгалта хэлсэжэ үгыт гэжэ совхозрабкоопой правлениин дурадхахада, Подгорбунская арсаһан байха. Тэрэнэй арсаһаниинь шье дэмы бэшэ. Бодоходо, Доржиевай үри шэрыень элирүүлхэ болохоб, тиигэжэ эбээ таһаржа, харгыгаа хаанхаар, шалгалтада хабаадалсаагүй байһаниинь дээрэ гэжэ бодоһон болоно.

Эдэ мэтын хуули бусын ябадалаараа Подгорбунская Ленинскэ комсомолой нэрэ бузарлана. Иимэ хүн саашадаа комсомолдо ябажа, рабкоопой шалгалтын комиссида байжа шадахагүй гэжэ һанагдана.

Г. Дондуков.

Таряа хуряалга, тушаалгые үдэр һүнигүй ябуулха

ГАБШАГАЙ АЖАЛАИ ОХИН ДУНДУУР

Энэ жэлдэ манай колхозой механизаторнууд ороохо таряанай үндэр баян ургаса ургуулаа. Тэрэнээ гээлтэ хоролтогүйгөөр, богони болзорто хуряажа абахын тула оролдожо байнабди.

Халаанайнгаа даабариие 2—3 дахин дүүргэе гэһэн Борьёогой совхозойхидой үнэтэ үүсхэлые колхозой механизаторнууд һайшаан дэмжээд, хуряалгын түрүүшын үдэрһөө амжалта туйлажа эхилһэн байна. Хура бороо орожо, сагай уларилай хэды таагүй байбашье, олонхи механизаторнууднай үдэрэйнгөө нормо үлүүлэн дүүргэнэ. Тракторист Цэдэн Ринчиновтэй сугтаа хүдэлдэг лафетнэ жаткын машинист Георгий Вампилов нормоо 2—2,5 дахин дүүргэдэг. Нүхэр Г. Вампилов бүхыдөө 400 гаран гектар таряа хадаа. «СК-3» маркын комбайн жолоододог Дмитрий Панфилов 10 гектарай орондо 18—20 гектар баал суглуулна. Мүн комбайнер Илья Бадмаев нормоо 150—170 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

Хоёрдохи комплексно бригадын бригадир Дондок Очиртарович Очиров механизаторнуудай, колхознигуудай ажалые зүбөөр эмхидхэнэ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Таряа сэбэрлэдэг тоог дээрэ үдэр, һүни илгадгүй хүдэлмэриин охин замханагүй. Эндэ гол түлэб Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай студентнэр хүдэлнэ. Студентнэр И. Симонова, Г. Соколкина, А. Гредасова, И. Секретарева болон бусад ажалай үльгэр жэшээ харуулна.

Манай колхоз гүрэндэ таряа худалдаха түсэбөө графигай болзорһоо урид дүүргээ. Бүхыдөө 15000 пүүд эрхим шанартай таряан худалдагдаа. Тэрэшэлэн гүрэнһөө урьһаар абаһан нилээд ехэ таряан бусаагдаа. Колхозник Дашадондог Ломбоевой даадаг таряанай тоог дээрэ ажал зүбөөр эмхидхэгдэжэ, Усть-Кяхтын бэлэдхэлэй пунктда үдэр бүри 350—400 центнер таряан ябуулагдадаг байгаа. Колхозой шофернууд И. Кулаков, Д. Батуев, И. Ганжуров гэгшэд мүрысөөндэ онсолон шалгараа.

Үбэр Зөөхэйн талада таряанай баян ургаса хуряагдажа байна. Гектар бүриһөө дунда зэргээр 14 центнер гарана. Зарим полиһоо үшөөшье ехээр абтана. Колхозниггуудай ажалта үдэр бүхэндэ 2 килограмм таряа хубаахаар хараалагданхай. Мүнөө ажалта үдэр бүхэндэ 0,5 килограмм таряан авансаар үгтөө. Ерэхэ жэлэйнгээ тарилгада бэлэдхэн, үрэһэ хүрэнгэ хаажа байнабди. Бүхыдөө 6568 центнер үрэһэн хаагдаха юм. Ниитынгээ малда 6818 центнер таряае тэжээл болгохоор бэлдэхэмнай.

Таряалангай ехэнхи хубинь амяарлан хуряагдажа байна. Комбайнернууд бүлэг бүлэгөөрөө хүдэлнэ. Мүнөө шэниисын һүүлшынь гектарнууд хуряагдажа байнхай. Удаалуулан овёс болон зелёнко хуряагдажа эхилхэ.

Ц. Дансорунов,
Сэлэнгын аймагай «Эрдэм» колхозой түрүүлэгшэ.

Студентнэрэй эдэбхи

Ороохо таряагаа хуряахадань туһалха зорилгоор сентябриин эхеэр Зэдын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо ерэһэн Улан-Удын зооветеринарна институдай хоёрдохи курсынхид эдэ үдэрнүүдтэ эдэбхитэйгээр ажаллана.

Колхозой правлени студентнэрые гэр байраар хангахаһаа гадна, һайнаар эдеэлүүлнэ. Студентнэрэй культурна эрилтые хангахын тулада түлөөһэгүйгөөр кино харуулха, шэнэ газетэ, журналнуудые асаруулха гэжэ шиидэбэ.

Т. Санжиев.

Үндэр шан аб… байхадаа…

Хорёод жэлэй туршада … ниитын мал ажалые хүг… хабаадалсаха гээшэ бага … шэ. Һаалишан, мал ад… тахяашан, тугалшан—иим… гаар Долгор Сундуевна Ц… хори гаран жэл соо ябаа … лэй шэмэрүүн хүйтэн, хаба… суу һалхин, зунай аагма… намарай сэнхэг хюруу энэ… ша эхэнэрые сүхэрөөгөөгүй.

Мүнөө Долгор Сундуевна … һаяа холо дабаһан бол… хүнгэн сарюун зандаа. Һүү… 6 жэлэй туршада эхэһээ … даһан тугалнуудые тэжээнэ.

— Жэл бүри 40—50 тол… галнуудые гараараа «ү… эдеэндэ оруулаад, намар дагби,—гэжэ Долгор Ц… ажал тухайгаа хөөрэнэ.

— Долгоройман хараһ… садхалан, тарган, һэргэлэн юм,—гэжэ колхозой малшад… дэг. Үнэндөөшье энэ жэл … байһан дүшөөд тугалынь то… тарганууд, буруунуудтай а… лошонхой.

Сүүдхэ бүридэ адагтаа б… граммаар бэсынгээ шэгнүү… мээһэн хараатай. Энээнии… мэдэхын аргагүй. Колхозой … лени тугалнуудые шэгнэхэ… мэри эмхидхээгүй байшоо. «… хүгшэмнай һалан һандангүй… найнгаа ашаар тугалнуудта … хэ комбинированнэ, минс… тэжээл абаашадаг юм» гэж… хозой хүтэлбэрилэгшэд мэ… һээ бэшээ ондоо юушье энэ … тухай мэдэхэгүй байһань … тай.

Долгор Сундуевна Цы… өөрынгөө үнэн сэхэ ажала… дээжэ болоод, России … Бурят оронөй һайн дураара… дэһээр 300 жэлэй ойтой да… дуулан РСФСР-эй Верховн… ведэй Президиумэй Хүн… грамотаар шагнагдаһан … Һаяхан энэ шагналынь Долго… дуевнада барюулагдаа.

Тугалшан Долгор Сундуев… ти, правительствынгаа шан… төөд байхадаа, «саашадаа … шангаар ажаллахаб, бүри … жалта туйлахаб» гээ һэн.

Ториин «Красный Ок…

Д. Аюшеев, манай …

Зүблөөн туһалба… Үшөө юу хэлтэй…

Кабанскын аймагай колхо… полинууд дээрэ энэ жэлдэ б… гаса гараа. Тэрэнээ саг соон… тэ хоролтогүйгөөр абахын т… хы хүсэ шадалаа элсүүлхэ, … гын хүдэлмэри үдэр һүнигүй … хэхэ шухала байһаниинь эли…

Теэд аймагай зарим кол… энэ ажалаа унжагайруулжа… һаар. Жэшээлхэдэ, Кировэй… ловай, Карл Марксын … жэтэ колхозуудай жатка, … байнууд гүйсэд хэрэглэгд… ямар нэгэ шалтагаанаар хо… сошоно. Олон колхоз тоо… хэбтэһэн ороохоёо саг соонь … лэжэ, хатаажа, гүрэндөө т… хэмжээ абанагүй. Мүн ороо… рэхэ машинанууд дуталдаһа…

Таряа хуряалга, гүрэндэ т… гые түргэдхэхэ зорилгоор кол… дай предприятинууд болон … зургаануудай, колхозуудые … абаһан организацинуудай х… рилэгшэдэй зүблөөн һаяшаг… һон юм.

Гэхэ зуура зүблөөнһөө хойш… билалта болоодүй. Колхо… эльгээгдэхэ ёһотой хүдэлмэ… автомашинанууд үшөө о… байна. Бабушкин городой … ком, Выдринай, Каменскын … ково Советүүд зүблөөнэй ш… бэри дүүргэхэ хэмжээ абааг… на.

А. Бусурм…

Хүдөө ажахые оньһожоруулха Сэлэнгын аймагай училищиин комбайнер Александр Черноярав «СК-3» маркын ко… таряа хуряахадаа даабаряа эрхим шанартайгаар үлүүлэн дүүргэжэ, ажалай эрхим жэшээ харуулна. **Зураг дээрэ:** … Черноярoвай агрегат шэниисын ургаса хуряажа ябана.

А. Борисовай ф…

НЮТАГАЙ СОВЕДҮҮДТЭ

СЕССИИН ҮЗЭМЖЭДЭ— КОЛХОЗОЙ ТҮРҮҮЛЭГШЭНЭРЭЙ ЭЛИДХЭЛ

...хан Карл Марксын, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудай ...9 ондо абаһан социалистическэ уялгануудаа хэр зэргээр дүүргэжэ ...һан тухай асуудал Сэлэнгын ...агай Соведэй ээлжээтэ сесси ...рэ зүбшэн хэлсэгдээ. Партиин ... съездын шиидхэбэринүүдтэй ...арамдуулан абаһан уялгануу... ямараар дүүргэжэ байһан ...айгаа Карл Марксын нэрэмжэ... колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Ван..., XX партсъездын нэрэмжэтэ ...хозой түрүүлэгшэ нүхэр Цыды... гэгшэд тодорхойгоор элидхэжэ ...

...эдэ колхозуудай бодото ажал ...гүүдые харахада, хабарай та... ...ые һайн шанартайгаар, агро...ическэ үндэр хэмжээндэ үнгэр..., хараалһан түсэбүүдээ үлүү... дүүргэһэн байна. Тарилгын ...һоо горьтойхон харууһал... хэгдэһэнэй ашаар баян ургаса ...улагдаа гэжэ аймагай Совет ...эглэбэ. XX партсъездын нэрэм... колхоз үнгэрэгшэ хабар 5356 ...тар тарилга хэжэ, түсэбөө 240 ...тараар үлүүлэн дүүргээ. Энэ ...хоз 243 га талмай дээрэ куку... тарижа, мүнөө гектар бүриин ...—350 центнер кукурузын но... набша намаа хуряажа байн...

...эхэтэй хамта ниитын адуу ма... тоо толгойе олошоруулха, ...аг шэмыень дээшэлүүлхэ тушаа ...арал үшөө багаар табигдана ...э элирүүлэгдээ. Хони үсхэхэ ...аһа XX партсъездын нэрэмжэтэ ...хоз арайхан 85,1 процент, Карл ...рксын нэрэмжэтэ колхоз 96,1 ...оцент дүүргээ. Мүн үнеэ, гаһай ...эхэ уялгануудаа холо дүүргээ... юм. Эхэ малнуудай олоороо ...айрдаг, абаһан түлнүүдээ муу... харууһалдаг дээрэһээнь энэ ... 100 толгой эхэ мал бүриһөө XX ...ртсъездын нэрэмжэтэ колхоздо ... хурьган, 45,6 тугал, Карл ...рксын нэрэмжэтэ колхоздо 47,2 ...рьган, 49,8 тугал түлжүүлэгдэнэ.

...дуу малаа олошоруулха уялга...даа тон хангалтагүйгөөр дүүр... байбашье, эдэ колхозууд ал...хаагшад, хүдэлмэришэд, колхозниггуудһаа хони хурьга, буруу хашарагуудые худалдажа абанагүй.

Ниитынгээ малай ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ, һү, мяха, нооһо, үндэгэ абаха, гүрэндэ худалдаха уялгануудаа эдэ колхозууд мүн хангалтагүйгөөр бэелүүлнэ. XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз байгша оной 8 һарын турша соо һү, мяха абалгые, гүрэндэ худалдалгые дээшэлүүлхын орондо, нёдондо жэлэй энэ үеынхидэ орходоо нилээд доошонь оруулжархёод байна.— Жэшээлбэл, үнгэрэгшэ жэлэйхитэй сасуулбал январиин 1-һээ сентябриин 1 хүрэтэр 989 центнер һүн, 218 центнер мяхан багаар гүрэндэ худалдагдаа. Гүрэндэ үндэгэ худалдаха түсэбөө 58,8 процент, нооһоор —80,4 процент арайхан гэжэ дүүргэнхэй.

Тэжээл бэлэдхэлэй хүдэлмэри, илангаяа шэмэтэ тэжээл бэлэдхэлгэ тэдэ колхозуудта тон һулаар эмхидхэгдэнхэй. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз 11600 тонно силос дараха түсэбтэй аад, мүнөө тэрэнээ хахадлаашьегүй. Нүгөөдэ колхозынь 5500 тонно силос үшөө нэмэжэ дарабал, түсэбөө арайхан гэжэ дүүргэхэ болоно. Тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө гүйсэд дүүргэхэ дүүрэн арга боломжотой байтараа, эдэ колхозуудай правлени хамаг таатай һайн сагые алдажа байна.

Дээрэ дурсагдаһан колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ажахыгаа хүгжөөхэ долоон жэлэй түрүүшын жэлдэ абаһан уялгануудаа саг болзортонь гүйсэд бэелүүлхэ тухай анхаралаа хүсэд хандуулнагүй, КПСС-эй ЦК-гэй ээлжээтэ Пленумые угтуулан колхозниггуудай дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлнэгүй, тэдэнэй ажалай болон политическэ дэбжэлтые зүбөөр эмхидхэжэ шаданагүй гэжэ аймагай Совет онсолон тэмдэглэбэ.

1959 онойнгоо уялгануудые аймагай бэшэшье колхозуудай муугаар дүүргэжэ байһан тухай депутадууд тэмдэглээ.

Зүбшэһэн асуудалаар аймагай Совет дэлгэрэнгы хэмжээ-ябуулганuудые баталжа абаба.

Н. Очиров.

Мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлбэ

...бурядай АССР-эй Культурын ...нистерство Улан-Удэ городто хү...гэй хоорой хүтэлбэрилэгшэдэй ... һарын курса эмхидхээ һэн. ...еспубликын аймагуудай хоорой ...тэлбэрилэгшэд ерэжэ, мэргэжэл...тэй хөөрэлдөөд, мэдээгүй юумэеэ ...лгажа абаба.

Хэжэнгын аймагай хоорой хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Мельникова, Яруунын—Батуева, Байкало-Кударын аймагай — Козлова, Тарбагатайн аймагай—Мишина болон бусад шалгалта дээрэ эрхим һайн бэлэдхэлтэй байһанаа харуулаа.

А. Гинеев.

ХОЛЫН АЯНДА

(Замай тэмдэглэл)

1. Монгол орондо

...нгэрэгшэ август һарада манай ...еспубликын бүлэг аяншад Монгол, Хитад оронуудаар ябажа ...рээ. Энэ аянда ябагшадай нэгэн —нүхэр Д. Цыренжаповай замай ...эмдэглэлһээ толилхомнай.

...Москва—Улаан-Баатар гэһэн по...оор бүүбэйлүүлэн дууряад, ...арһоо һэрижэ ядажа ябатар үг...өөнэй эгсэ 6 часта радиогоор гэн... намжаа утаар уянгалууһан, ...ехэ сэдьхэл хүдэлгэмэ монгол ку...ятын аялга соностобо. Удаахан ...шгюурдаһан энэ аялгые хэдышье ...аан шагнажа байхаар. Заха хи...ргүй үргэн элдин талын дундал, ...лаан мүнгэн дуулгата Алтай—...янтэйн орьёл шобхо орой дээгүүр ... олон зуун жэлэй хариин дар...лтаһаа мултаржа, найрамдалта ...ас түрээ тогтооһон, зол жарга...а олоһон арадай гүн дундаһаал ...рүүлмэ имэ аялган мүндэлэн ...ахá ёһотой даа.

...Курантын намжаа һайхан, һүр ...бхаланта аялгын зэдэлжэ дүү...нсээр, Монгол орон нютагай ...үр шарайе хараха дуран ээз...гүй хүрэбэ. Газааша харан ...ээ—манай Бурят нютагһаа тад ...оо, оройшье модогүй, үндэр үн...р хадархуу гүбөөнүүдтэй, элдин ...агор тала дайда амгалан тэнюун ...ороо сэлмээжэ, дунгяаран хүхэр... байба.

...Мэлигэр мүнсэгэр оройтой хада ...бөөнүүдэй хоорондуур годирон, ...эдмхай шанха урда зүг ба..., шуумайса табилуулжал яба... Харгын хоёр хажуугаар эн...тэндэ хоёр-гурбаараа, дүрбэ...баараа тобхойлдожо һууһан дуг...аахан һэсы гэрнүүдэй оройгоор ...өөнэй хүхэхэн утаан мушхаран ...рэжэ, һая бэлшээрилээ гаража ...айһан хони ямаадай, адуу малай ...та тохойнуудаар, хада гүбөөнүү...й боорёор хушууран субажа, ...лэн, зогдороо хүсэһэн атан тэ...энүүдэй талын дундуур нэгэн...дэрооро томоотойгоор данхайлдан ...ксожо, жэргэмэлнүүдэй агаарта ...эрэн дэгдэжэ байхые харахада жэгтэй амгалан, хонгор тэнюун байдал үзэгдэнэ.

Үдэ багта оронойнь ниислэл—Улаан-Баатар хото хүрэжэ ерэбэбди. Манай ороной «Интурист» шэнгеэр хариин аяншадые угтажа абадаг Монголой «Жуулчин» гэжэ эмхи зургаанай түлөөлэгшэд вокзал дээрэ хүлеэнхэй: «Зай, хүндэтэ зочин айлшад, замдаа сайхан ябажа ерэбэ үү?» гэлдэн, хүндэтэйгөөр угтажа абаба.

Хариин айлшадай буудаг «Алтай» буудалда тогтожо, тэрэ үдэрөө үдын хойно Улаан-Баатар хото соогуур, дүтэ шадарайнь үзэсхэлэн газарнуудаар ябабабди. Туула голой баруун бэе гараад, орой дээрээ үндэр һайхан хүшөөтэй, «Баатарнуудай толгой» гэжэ шобхо хадада гарахадамнай, зүүн талада мүнөө сагай гоё һайхан город наранай элшэдэ ялбажа, нэмжын хабтайжа байба.

— Үшөө нэгэ арбан жэл, арбашье бэшэ, оройдоол табан жэл болоод ерэхэдэтнай, манай ниислэл хото танигдашагүй ондоо, бүри гоё һайхан, бүри ехэ болоһон байха даа,—гэжэ маниие газаршалжа ябаһан «Жуулчинай» түлөөлэгшэ Шархүү гэдэг баяртайгаар хөөрэжэ захална.—Аха дүү Зүблэлтэ, Хитад оронуудай туһаламжаар манай Улаан-Баатарта, мүн оронойминай бусадшье хото, хүдөө нютагуудта ехэ барилга боложо байнхай.

— Энэ доромнай, Туулын гол дээрэ байгааша шулуун хүүргые нүхэр Мао Цзэ-дунай гар табилгатайгаар Хитадай Арадай Республика бэлэг болгон барижа үгөө юм. Амгалан тайбан байдалай һүлдэ тэмдэг болгон, энэ хүүргэ «Энхэ тайбан» гэжэ нэрлэгдэнхэй. Манай ниислэлдэ хэды хоноходоо, ямар ехэ барилгануудай бодожо байһые нюдөөрөө һайса харахат даа.

Саашань нүхэр Шархүү хаана, ямар барилгануудай бодожо байһые эндэһээ заажа байгаад, хөөрэжэ үгэбэ.

Улаан-Баатарта шэнэ стадион, залуушуулай ордон, хариин айлшадые угтаха шэнэ буудал гэхэ мэтын соёл культурын эмхи зургаануудай, промышленна предприятинуудай байшангууд, ордонуудһаа гадна, ажалшадай һууха гэр байранууд угаа олоор баригдажа байнхай. Монгол арадта туһаламжа болгон манай Советскэ Союз 40 мянган, Хитадай Арадай Республика 50 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүдые Улаан-Баатарта барижа байгаа юм байна.

Нүхэр Шархүү тэрэл толгой дээрэ байгаад, Монголой Арадай Республикын түүхэһээ, хубисхалай үедэ Сүхэ-Баатар Чойбалсан хоёрой яажа арад зоноо ударидаһан үеһөө абажа, һонирхолтой үйлэрнүүдые хөөрэбэ.

— Тээ, тэрэ зүүн урда, хотоһоо хажуу тээ нэгэ бүлэг айлнуудые харана гүт? Тэндэ манай үндэһэнэй ууган баатар—хайрата Сүхэ-Баатар түрэһэн, үдэһэн бодоһон юм,—гэжэ зааба.

Улаан-Баатар хотодо хэды хонохо зуураа, промышленна предприятинуудаар, барилганууд дээгүүр, һургуули, больница, пионернүүдэй ордон, музей гэхэ мэтын соёл культурын эмхи зургаануудаар ябабабди.

Социализмын һаруул һайхан замаар бата найдамтай урагшаа дабшажа ябаһан Монгол орсной экономико болон соёл культурынь ямар түргэнөөр хүгжэжэ байһые нюдөөрөө харабабди. Арадай засагай жэлнүүдтэ хэдэн олон промышленна предприятинууд баригдаа. Һангай ажахынууд (госхозууд), хүдөө ажахын нэгэдэлнүүд хаа хаанагүй байгуулагдаа. Арадай ажахын бүтээл гаргажа байһан бүхы продукциин 40 гаран процентые промышленностинь үгэнэ. Мяханай комбинат, сэмбын фабрика, промкомбинат, Улаан-Баатарай ТЭЦ, шаажан амһартын фабрика, Налайхын нүүрһэнэй уурхай гэхэ мэтын түрүү предприятинууд эрхим ажалаараа орон дотороо суурхажа байдаг.

Монгол орон хоёрдохи табан жэлэйнгээ түсэбые амжалтатайгаар дүүргээд, арадайнгаа ажахые хүгжөөхэ гурбан жэлэй (1958—1960 онуудай) түсэб баталаад, мүнөө эршэмтэйгээр ажаллажа байнхай. Хүдөө ажахынь талаар абабал, адууһа малайнгаа тооe 1957 онойхиһоо 7,2 процентээр олошоруулжа, 1960 ондо 25 миллионе хүргэхэ зорилго табигдаа.

— Манай ороной хүдөө ажахые, малшан арадаймнай байра байдалые һонирхон хаража байһан туладатнай, хүдөөгэй нэгэ нэгэдэлдэ айлшалхые гуйнабди,—гээд нэгэтэ үглөөгүүр «Жуулчинай» дарга уриба.

Улаан-Баатарһаа гараад, зүүн хойшоо зүглэн ябахадамнай, тала дайдаарнь тоо томшоггүй олон хони ямаан, адуун һүрэг, үхэр мал. Мори унажархиһан хүнүүд тэдэ малай дундуур һэтэ иишэ тиишээ оодоргоно, соёргоно.

— Манай ошожо ябаһан «Партизан» нэгэдэлэй газар дайда, адууһа малынь захалжа байна,—гэжэ нүхэр Шархүү хөөрэбэ.

Нилээд удаахан ябажа, Түб аймагай Цогто-Үндэр сомоной «Партизан» нэгэдэлдэ хүрэбэбди. Нэгэдэлэй түбтэ клуб, һургуули, тоһоной завод, эмнэлгын пункт гэхэ мэтэ эмхи зургаануудһаа гадна, ажалшадай һууха олон гэр байранууд баригданхай. Нүүжэ ябадагаа болижо, малшан арадай нэгэ газартаа түбхинэһэн һуудал байдалтай боложо байһаниинь эндэһээ харагдана. Энэ нэгэдэлэйхид угаа баяртайгаар, ой модотой үзэсхэлэн һайхан газарта байдаг амаралтынгаа байшанда угтаа. Эндэ хонон байжа, ехээршье хүндэлүүлһэн, малшадай ажал хүдэлмэритэй, байра байдалтайнь танилсаһан байнабди.

— Одоо манай табан хушуу мал түргэнөөр үдэжэ, ашаг шэмэ ехээр үгэдэг боложо, мүнгэн олзомнай түргэнөөр дээшэлжэ байна,—гэжэ нэгэдэлэй дарга (түрүүлэгшэ) нүхэр Вандан хөөрэнэ. — Зүблэлтын колхозуудай жэшээгээр иигэжэл хамтын ажалтай, һайн һайхан байдалтай боложо, түбхинэжэ байнабди. Манай ажалшад хамтын ажалда ехэ дуратай.

Орон доторнь иимэ нэгэдэлнүүдэй олоор байгуулагдажа байһан тухайда үргэлжэлүүлэн хөөрэбэ. Гурбан жэлэй түсэбөөр малшан арадые гол түлэб хамтын ажалтай болгохо зорилго табигдаһан байгаа. Тэрэ зорилго бүри мүнөө жэлдэ дүүргэгдэжэ, ороной малшад хаа хаанагүй хамтын ажалтай боложо байна.

Тариан ажал хүгжөөхэ зорилгоор һүүлэй үедэ шэнэ тунга газар ехээр хахалагдажа байгаа юм байна. Нёдондо 90-ээд мянган га шэнэ газар хахалагдажа, мүнөө жэл бултан дээрэнь тарилга хэгдээд, һайн ургаса гараа. 1958—1961 онуудта 300 мянган гектарһаа бага бэшэ шэнэ газар хахалжа, 3—4 жэлһээ өөһэдын талха тарягаар ороноо гүйсэд хангаха зорилго МНРП-гэй ЦК-гэй энэ жэлэй март һарада болоһон Пленум табяа. Энэ зорилгоёо бэелүүлхэ хэрэгтэнь Совет орон, социализмын бусад оронууд али болохоор туһална.

Иигэжэ монгол арад орон дотороо социализм байгуулха зорилго табяад, экономико болон соёл культураяа түргэнөөр хүгжөөжэ байна.

Зургаан хоногой турша соо Монгол орондо айлшалаад, Хитад орон орохоёо мордоо һэмди.

Д. ЦЫРЕНЖАПОВ.

Улаан-Баатар хотын Ехэ дэлгүүрэй («Универмагай») газаа.

Культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд!

Таряа хуряагшадай дунда соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри улам эдэбхитэйгээр ябуулая!

Мухаршэбэрэйхидэй уряае дэмжэнэбди

Манай аймагай ажалшад таряагаа хаһа саг соонь, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абахые оролдоно. Соёл гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд таряа хуряажа байһан колхозниггуудта ходо кино харуулха, газетэ, журнал абаашажа, һүүлэй һонинтой танилсуулха үүргээ һайнаар дүүргэхын тула ажалаа эршэмтэйгээр ябуулха зэргэтэй. Бидэ, Культурын байшангай хүдэлмэрилэгшэд, таряа хуряалгын бригаданууд, культбазануудта ошожо, концерт харуулдагбди. Колхозниггуудта зорюулжа һонирхолтой хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэдэг. Мүн агитбригадымнай программада шэнэ дуунууд, хатар болон нютагай темэдэ зохёогдоһон частушканууд оролсодог. Таряа хуряалгын эхилһэнһээ хойшо 10 гаран концерт табяабди. Мухаршэбэрэйхидэй уряада харюу болгон, хүдэлмэреэ улам һайжаруулха гэһэн уялга аймагай соёлой хүдэлмэрилэгшэд абаа. Аймаг соомнай 4 агитбригада хүдэлнэ. Эдэнэр ажалшадые һонирхуулмаар концерт олоор харуулжа байнхай.

В. Лубсанова,
Кударын аймагай Культурын байшангай директор.

Шэнэ барилганууд

Заиграйн аймагта жэл бүри һургуулиин, байрын шэнэ шэнэ гэрнүүд олоор баригдана.

Һүүлэй 4 жэлэй туршада Новоильинск, Онохой, Горхон тосхонуудта дунда һургуулиин хоёр дабхар гэрнүүд баригдажа, ашаглалгада оруулагдаа. Мүн Үнэгэтэй тосхондо дунда һургуулиин гурбан дабхар гэр баригдажа байнхай. Горхон, Онохой гэжэ һууринуудта хоёр дабхар клубуудай барилга дүүрэхэ дүтэлөө. «Гигант», XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозууд мүн лэ шэнэ клубуудые барьяа.

С. Тюлюкинэй фото.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хандагатайн леспромхозой хүдэлмэрилэгшэдэй Новоильинск тосхондохи шэнэ клуб.

Дэмжээбди гээд, дэлэ һула

Аймаг соогоо ехэ тарян ажалтай «Гигант» колхозой полинууд дээрэ 300 гаран колхозниггууд, механизаторнууд һүни, үдэрые мэдэнгүй хүдэлжэ байна. Тэдэнэр ороoһо тарянай, тэжээлэй ургамалнуудай, хартаабха болон огородой эдеэнэй баян ургасые гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абахын түлөө шангаар тэмсэнэ. Мүнөө «гигантынхид» гектар бүриһөө 16—17 центнер ороoһо таряа хуряана.

Колхозой оньһожоруулагдаһан 4 тооr дээрэ трактор, машинануудай ханхинаан хүнхинөөн түхэреэн сүүдхэ соо замханагүй. Эндэхид комбайнуудһаа гараһан ороoһо сэбэрлэжэ, хатаажа, эрхим шанартай ороoһо гүрэндэ худалдажа, ерэхэ жэлэйнгээ тарилгын үрэһэ хаахаар бэлдэжэ байна. Хайшаашье харахада ажаллажа байгшад ехэ урматай. Тэдэнэр КПСС-эй ЦК-гэй ээлжээтэ Пленумые ажалай һайн бэлэгтэйгээр угтаха гэжэ оролдоно.

Эршэмтэй габшагайгаар ажаллаһанай һүүлдэ газетэ, журналнуудые уншаха, лекци, хөөрэлдөө шагнаха, шэнэ һонин дуулаха, кино, концерт харахаяа хүн бүхэнэй хүсэдэгынь мэдээжэ. Энээниие һайн мэдээд, ургаса хуряалгын үедэ улад зоной дунда ойлгууламжын, соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха гэжэ Мухаршэбэрэй аймагай интеллигенци ехэ һайшаалтай үүсхэл гаргаа. Тэдэнэй нээмэл бэшэгые Баргажанай интеллигентнэр һайшаан дэмжээд, хуряалгын үедэ колхозниггуудай, механизаторнуудай культурна эрилтые хангаха зорилгоор ехэ хүдэлмэри ябуулжа байна.

Гэхэ зуура «Гигант» колхозой дэргэдэхи һургуулинуудай багшанар, соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд энэ тон ехэ удхашанартай хүдэлмэридэ мүнөө болотор хабаадаагүй байһаар. Үүрэгэй дунда, Бага Үүрэгэй, Душеланай эхин һургуулинуудта 30 гаран багшанар хүдэлмэрилдэг. Мүн клуб, библиотекэнүүдэй, эмнэлгын газарай хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшад олон. Тэдэнэр поли дээрэ хүдэлэгшэдэй сүлөөтэй сагтань кино, концерт харуулжа, лекци, хөөрэлдөө үнгэргэжэ, культурна эрилтыень һайнаар хангаха, ажал хүдэлмэридэнь зоригжуулха арга хабатай байна. Теэд эндэхи интеллигентнэр, соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд «мухаршэбэрэйхидэй уряае дэмжэнэбди» гээд, таряа хуряалгын дүүрэхэ болотор өөдтэй юумэ хээдүй байһаар.

Ганса Үүрэгэй дунда һургуулида хорёод агитатор тоологдоно. Теэд энэ агитколлектив хабарһаа хойшо колхозой центртэ, фермэ, бригадада лекци, хөөрэлдөө нэгэтэшье эмхидхээгүй байба.

— Бригада, фермэнүүд дээгүүр ябажа, эндэхи һургуулиин багшанарай колхозниггууд, механизаторнуудтай хөөрэлдэжэ байхыень һаядаа хараатүйбди. Мүнөө хуряалгын түлэг дундаа ябажа байхада, тэдэнэр баһал харагданагүй,—гэжэ колхозой түрүүлэгшын орлогшо В. С. Зверьков хөөрэбэ.

Таряа хуряалгын эхилһээр хахад һарын үнгэрһэн хойно, һаял эндэхи интеллигентнэр хүдэлмэриингөө түсэб баталаа. Теэд тэрэнь мүнөө баһал саарһан дээрээ үлэжэ байна.

Колхозой партийна комитедэй дэргэдэ лекторнүүдэй нэгэдэл бии. Тэрэнэй гэшүүдынь ехэнхидээ багшанар юм. Дунда һургуулиин багша, коммунист А. Шрагер дурсагдагша нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэнь байһан аад, зоной дунда элидхэл, лекци уншуулха гэжэ оролдодоггүй, мүн өөрөө энэ жэлдэ нэгэшье лекци уншаагүй.

—Үүрэгтэхи хүдөөгэй клуб, библиотекэ хангалтагүйгөөр хүдэлнэ.

Мүнөө жэл 30 гаран концерт табяабди. Эдэнэй хоёртонь лэ багшанар хабаадалсаа. Һайн концерт табилгада багшанарай зүгһөө ехэ туһаламжа хэрэгтэй байгаа,—гэжэ тус клубые даагша нүхэр Постников хөөрэнэ.

Зоной дунда политическэ, соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри хангалтатайгаар, ажабайдалтай холбоотойгоор ябуулаа хада, таряа хуряалга, тэжээл бэлэдхэлгэ бүри эмхитэйгээр үнгэргэгдэхэ байгаа. Дутуу дунданууд юун дээрэһээ тохёолдоноб гэхэдэ, зарим колхозниггууд ажалай журам эбдэнэ, бүтээсэ багатайгаар хүдэлнэ ха юм. Хуряалгын хүдэлмэридэ хабаадалсадаггүй, өөртөө үбһэ, түлеэ бэлэдхэжэ гү, али ой тайгаар жэмэс түүжэ ябадаг колхозниггууд олон.

Саашадаа Үүрэгэй интеллигентнэр, культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд арад зоной дунда соёл сурталай, гэгээрэл болбосоролой хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадаха уялгатай.

О. Раднаев, манай корр.

АЙМАГАЙ ГАЗЕТЭНҮҮДЭЙ ХУУДАҺАНУУДҺАА

МЕХАНИЗАТОРНУУДАЙ ЭРШЭТЭ АЖАЛ

Сталинай нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд таряа хуряалгаа богони болзорто дүүргэхэ гэжэ эршэмтэйгээр ажаллажа байна. 5—6 үдэрэй туршада тэдэнэр 1232 гектар ороoһото таряа хуряаба, 1135 центнер һайн шанартай ороoһо гүрэндэ тушааба.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ нүхэд И. Будников, Н. Ямпилов гэгшэдэй комбайнай агрегадууд, лафетнэ жаткын машинист В. Аресьев түрүүлжэ ябана. Нүхэр Будниковай хүтэлбэрилдэг агрегат 15 гектарай орондо үдэр бүри 20—22 гектар гэхэ гү, али үдэртөө даабаряа 140—145 процент дүүргэнэ. Социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлһэн тус агрегадайхидта колхозой правлениин, парторганизациин улаан тугхан 100 түхэриг мүнгэн шантайгаар барюулагдаба. Хоёрдохи һуури эзэлһэн нүхэр Ямпиловай агрегадта 75 түхэригэй хоёрдохи мүнгэн шан барюулагдаа.

«Кижингинский колхозник».

ШЭНЭ ПРОДУКЦИ ГАРГАНА

Бүри һаяхан Тарбагатайн кондитерска фабрика шэнэ продукци — мятна ба үнгэтэ драже — үйлэдбэрилэн гаргажа эхилээ. Халаанай мастер Лабетикова, технолог Баннова гэгшэд богони болзор соо шэнэ зүйлэй конфетэ гаргажа һураа. Мүнөө Лабетиковагай хүтэлбэрилдэг бригада шэнэ зүйлэй конфетэ гаргаха түсэбөө 150 процент дүүргэнэ. Аймагай ажалшад шэнэ конфетэ ехэ дуратайгаар худалдан абана. Мүн шэнэ зүйлэй драже эльгээхэ захяа Бичурын, Мухаршэбэрэй, Сэлэнгын, Хориин болон бусад аймагһаа фабрикада ерэдэг болоо.

«Победа».

Тарбагатай.

ДААБАРЯА 3 ДАХИН ҮЛҮҮЛНЭ

Комсомол хүбүүн Алтангази Каюмовай хүдэлдэг лафетнэ жатка дээрэ гурбан улаан тугхан үлгөөтэй юм. Машинист Каюмов даабаряа ходо үлүүлэн дүүргэнэ. Һаяхан тэрэ нэгэ үдэр соо 42 гектар таряа хадаа. Энэнь гурбан халаанай даабари болоно. Таряа хуряалгын эхилхэһээ хойшо аймаг дотор нэгэшье машинист халаан соо иимэ ехэ таряа хадаагүй байгаа. Мүнөө олон машинистнууд тэрээнһээ жэшээ абажа, даабаряа 1,5—2 дахин үлүүлэн дүүргэжэ байна.

«Знамя Ленина».

Кяхта.

ҮНЕЭН БҮРИҺӨӨ 8—9 ЛИТР ҺҮ ҺААНА

Аймагай 30 һаалишад август һарада тус бүридөө 200 гаран литр һү үнеэн бүриһөө һааһан байна. Ждановай нэрэмжэтэ колхозой түрүү һаалишан Дыжит Эрдынеева, Куйбышевай нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Римма Николаева сүүдхэдээ үнеэн бүриһөө 9 литр һү һаагаа, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Н. Очирова, «Дружба» колхозой һаалишан В. Серебренникова ба бусад олон һаалишад хахад пууд һү һаана.

«Кударинский колхозник».

Кудара-Сомон.

ЭЛДЭБ ҺОНИН

Һарьдагай тунга ногоондо...

Зундаа Ахын аймагай Һарьдаг үндэрэй оройдохи үбһэ ногоогоор элбэг газарнуудта үхэр мал бэлшээхэдэ угаа вохистой юм. Һэбшээтэй һэрюун, аляаһа боргооһогүй газарай үдхэн тунга ногоондо бэлшэһэн мал намартаа хүсэ шадалаар һайн болоһон байдаг. Энээниие һайса ойлгоһон Ахын аймагай «Коммунизм» колхозой малшан Ринчин Цыбденов үнгэрэгшэ хабар 120 толгой һарлаг үхэр холын бэлшээридэ абаашажа, зунай турша соо һайса таргалуулаа. Ниитын ажалда үнэн сэхээр хандадаг энэ үбгэн ямар газараар мал бэлшээжэ таргалуулхые һайн мэдэдэг юм.

Колхозойнгоо малые жэл бүри шадамараар бэлшээн таргалуулжа, хүсэ шадалтайгаар ондо оруулдаг тула правлениин зүгһөө нэгэнтэ бэшэ магтаалда хүртэһэн байха. Россин гүрэнтэй Бурят ороной һайн дураараа нэгэдэһээр 300 жэлэй ойтой дашарамдуулан, нүхэр Цыбденов РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа.

П. Жужаев.

„Нүхэдтөө баясхалан хүргэнэб“

Буркоопсоюзай правлениин хүдэлмэрилэгшэд август һарын һүүл багаар нэгэ субботын үдэр дайралдуулжа, алирһа түүхэеэ ойдо гараһан байгаа ха. Тэдээнтэй сугтаа ошоһон Анна Ивановна Уланова нүхэдтэеэ эртэлжэ бодоод, хоноһон газарһаа 11 часай үеэр арбаад километр саашалжа ябатараа нүгөөдүүлһээ таһаршаһан байба. Нүхэдөө бүхэли үдэр оложо ядаад, ой соо хонобо. Гал түлихэ гэхэдэ зуруулынь норошоһон байгаа.

Алирһанда гарагшад төөриһэн нүхэрөө хэды үни хүлеэжэ, ооголжо, буу табижа ядаһанай һүүлээр городоо бусаад, олон хүнүүдые бэдэрэлгэдэ гаргаһан юм. Гурбадахи—дүрбэдэхи хоногтонь самолёт эльгээгээ. 5-дахи үдэрынь 70 хүн бэдэрэлсэхэеэ гараһан байгаа. Анна Ивановна тэрэ үдэр ой соогуур улам саашалжа ябатараа ангуушанай балгаан оложо хоноод, үглөөдэрынь оршон тойрон зүргэ харгы харaашалба ха. Тээ үдэшэлэн, 6 час багта балгаан соо хэбтэжэ байтарнь, гэнтэ хүнүүдэй ооголоолдохо абяан дуулдахадал гээд, улам дүтэлһэн янзатай болобо.

Хабданхай хүлтэй, эдихэ хоолгүй, бороодо нэбтэ сохюулжа шадалгүй болошоһон тэрэ эхэнэр һөөлдэнхэй хоолойгоор арайхан гэжэ мэдээ үгэбэ. Тиихэдэнь эгээн түрүүн хүбүүниинь гүйжэ ерээ. Зургаан хоногой туршада ой соогуур эдихэ хоолгүй, хонохо газаргүй, хүлөө хабдаһан эхэнэрэй ами наһан иигэжэ абарагдаһан байна.

Душөөд жэлэй туршада Буркоопсоюзай правленидэ юрын ажал хэһэн А. И. Уланова хайшан гэжэ төөриһэн, хаагуур ябаһан тухайгаа иигэжэ хөөрэнэ:

«Төөриһэн үдэртөө ой соогуур түнхэглээд, гал түлихэ аргагүйдэжэ, үүр сайтар унтангүй шахуу хоноһон байгааб. Үглөөдэрынь улам саашалаад, ямар нэгэн ангуушан дайралданаа гү гэжэ хараашалаа һэм. Тэрэ үдэртөө эдихэ хоолнишье барагсаагаа. Нүхэдни заатагүй бэдэржэ ерэхэл байха гэжэ этигээд, шанаһан хоёр үндэгэ, 2 үгэрсэ, 200 грамм хилээмэеэ гамтайгаар гаргашалааб. Гурбадахи, дүрбэдэхи үдэртөө самолёдой ой дээгүүр ниидэхыень обёоржо, пулаадаараа оло дахин даллахадамни, бүтүү ой соо ябаһан намайе обёороогүй ааб даа. Зургаадахи үдэрөө балгаанһаа холо ошохо аргагүй болоод хэбтэтэрни, намайе олоһон байна. Хэдэн үдэрэй туршада олоороо бэдэржэ амиием-ни абарһандань, нүхэдтөө баясхалан хүргэнэб». **К. Данилов.**

Ажалшадай туһаламжаар

Июль һарын бороотой нэгэ һүни Мысовая станциин НОД-4 ОРС-ын магазинһаа гараһан мори тэргэтэй хүн Бабушкин городой үйлсөөр хахинуулһаар «Фотографи» гэһэн гаршагтай гэрэй дэргэдэ хүрэжэ ерэбэ ха. Ашаатай тэргэ соонь фото гаргаха саарһан, химикадууд бии байба.

Кабанскын аймгүйсэдкомой милициин таһагай хүдэлмэрилэгшэ, младша лейтенант С. М. Гречухин энэ үеэр гэртээ бусажа ябатараа нүхэдтэеэ уулзаад, амаралтынгаа үдэрые хайшан гэжэ үнгэргэхэ тухайгаа зүбшэн хэлсэбэ ха. Хөөрэлдэжэ байһан нүхэдэйнь нэгэн иигэжэ дурадхаһан байгаа:

— Фотографида материал ехээр асараа. Үглөөдэр карточкаяа буулгуулаасыл.

— Өөдтэй юумэ гаража үгэхэгүй ааб даа. Яахадааб гэхэдэ, материалынь гутаһанда тоологдонхой юм.

«Гутаһанда» тоологдоһон фотоматериалые нүхэр Гречухинай шалгажа үзэхэдэ, «Фотографиин» хүдэлмэрилэгшэдэй мэхэ гохо гаргажа, гүрэнние мэхэлһэниинь элирээ.

Гүрэнэй зөөриые оробшолой мэхэ гохонь ажалшадай туһаламжаар иигэжэ саг соогоо тодоруулагдаһан байна.

И. Ильин.

Хаа яа болодог ушар

Байгша оной сентябриин эхеэр Ленинградай зоопаркда жираф түрэһэн байна. Иимэрхүү ушар дэлхэйн зоологическа паркнуудта хаа яа болодог юм. Манай эндэ жираф түрүүшынхеэ түрэбэ.

Жирафай зулзаганай үндэрынь 2 метрһээ дээшээ болоһон байна. Дэрэгэр томо шэхэтэй аад, багахан тархитай энэ зулзаган хөөрхэнөөр харагдана. Түрэһөөр хэдэхэн минутын үнгэрөөд байхада бодохые оролдоо. Хоёр часай үнгэрһэн хойно хүл дээрээ бодожо, таһалга соогуураа ябаһан байна.

«Комсомольская правда» газетэһээ абтаба.

Шухала дурадхал

Улан-Удын архиин завод шэлэй таглаа хабхалха колпагуудые «Метровес» заводто захижа хүүлдэг байһан юм. Тус бүридөө гурба мүнгэ хахадай сэнтэйгээр бүтээгдэдэг байгаа.

Тиимэ хабхагуудые оньһон аргаар отолжо, шэлдэ тааруулан һуулгаха түхеэрэлгэ бүтээлгэжэ байна. Конструктор В. П. Малаховай дурадхалаар хэгдэхэ тэрэ түхеэрэлгын ашаглагдажа эхилхэдэ, жэлдээ 300 мянган түхэригэй алмалта болохо байха. Хабхаг бүхэн нэгэ мүнгэ хүрэхэгүй сэнтэйгээр бүтээгдэдэг болохо юм.

Шэнэ автомадынь гараха һарада туршагдахаар хараалагдана.

XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоз (Бичура) 16 гектар дээрэ таригдаһан үрэ жэмэстэ садтай юм. Мүноо жэл эндэнь үрэ жэмэсэй баян ургаса ургуулагдаа. Ганса малина жэмэсэй 57 центнер ургаса хуряагдаа. **Зураг дээрэ:** сад ургуулагша Анна Сергеевна Павлова яблокануудые суглуулжа байна. **А. Мантаевай фото.**

Хилын саанаһаа

СССР-эй ГАДААДЫН ХЭРЭГҮҮДЭЙ МИНИСТР А. А. ГРОМЫКО США-гэй ГҮРЭНЭЙ СЕКРЕТАРЬ К. ГЕРТЕРТЭЙ ХӨӨРЭЛДЭБЭ

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 16. (ТАСС). СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко мүнөөдэр США-гэй гүрэнэй секретарь К. Гертертэй 45 минутын турша соо хөөрэлдөө. Хөөрэлдөөнэй һүүлээр толилогдоһон мэдүүлгэ соонь иигэжэ хэлэгдэнэ. Гүрэнэй секретариин кабинет соо СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр Громыко Гүрэнэй секретарь Гертер хоёр энэ үглөөгүүр уулзажа, Кэмп-Дэвидтэ сентябриин 25—27-до президент Эйзенхауэр түрүүлэгшэ Хрущев хоёрой асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ гурим тухай үгээ ойлголсоһон байна. Зүбшэн хэлсэлгэ ямараар үнгэрхэб гэхэдэ, өөһэдтэнь хамаатай асуудалнуудай хаража үзэгдэхэдэ, советскэ, американска элдэб советнигүүд, мэргэжэлтэд байлсаха юм.

Үсэгэлдэр үдын хойно Сагаан байшан соо болоһон уулзалга шэнги хани халуун, сэхэ хөөрэлдөөн болоһон байна.

Цеденбал Неру хоёрой хэһэн хэлсээн тухай коммюнике

ДЕЛИ, сентябриин 16. (ТАСС). Монголой Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал Индиин премьер-министр Джавахарлал Неру хоёрой хэһэн хэлсээн тухай коммюнике эндэ толилогдоо. Коммюнике соо иигэжэ хэлэгдэнэ. Индиин правительствын уряалаар хани ёһоор айлшалжа ерэһэн Цеденбал сентябриин 10-һаа 16 хүрэтэр Индидэ байгаа.

Хоёр премьер-министрын хэлсээн хани халуунаар үнгэрһэн байна. Хоёр ороной экономическа хүгжэлтын асуудалнуудаар, мүнөөнэй уласхоорондын байдалай шухала асуудалаар хэлсээндэ хабаадагшад һанамжануud тухайгаа хөөрэлдөө.

Уласхоорондын асуудалнууд амгалан ёһоор, үгээ ойлголсон шиидхэгдэхэ ёһотой гэжэ хоёр премьер-министр хэлсэһэн байна. Энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха гол ёһонуудые шууд баримталдаг байһанаа тэдэнэр баталан гэршэлээ.

Атомна зэбсэг туршалгые болюулха тухай, удаань ядерна зэбсэг бүтээлгые болон хэрэглэлгые хорихо тухай хэлсээ дары баталха шухала. Энэ хадаа буу зэбсэг ниитэ дээрэнь хуряаха, «хүйтэн дай» болюулха ябадалай хубинь болоно гэжэ коммюнике соо тэмдэглэгдэнэ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ США-гэй президент хоёрой айлшалалсалгые һайшааха зуураа, эдэ айлшалалсалгануud уласхоорондын шахардуу шанга байдалые үргэлжэ дээрэнь һуларуулха гэжэ үнэн зүрхэнһөө найдажа байһанаа хоёр премьер-министр элирхэйлэн мэдүүлээ. Хоёр ороной хоорондохи эртэ урдын харилсаае тэмдэглээд, энэ харилсаанай һүүлэй жэлнүүдтэ дахяад һэргээгдэжэ, улам бэхижэжэ байһые хоёр премьер-министр баяртайгаар тэмдэглээ.

Таарамжатай үедэ Монголдо айлшалхыень Индиин премьер-министрые Монголой Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ уряа. Премьер-министр уряалай түлөө баясхалан хүргөөд, Монголдо айлшалха аргатай байха бэзэб гэжэ найдажа байһанаа элирхэйлээ гээд мэдээсэгдэнэ.

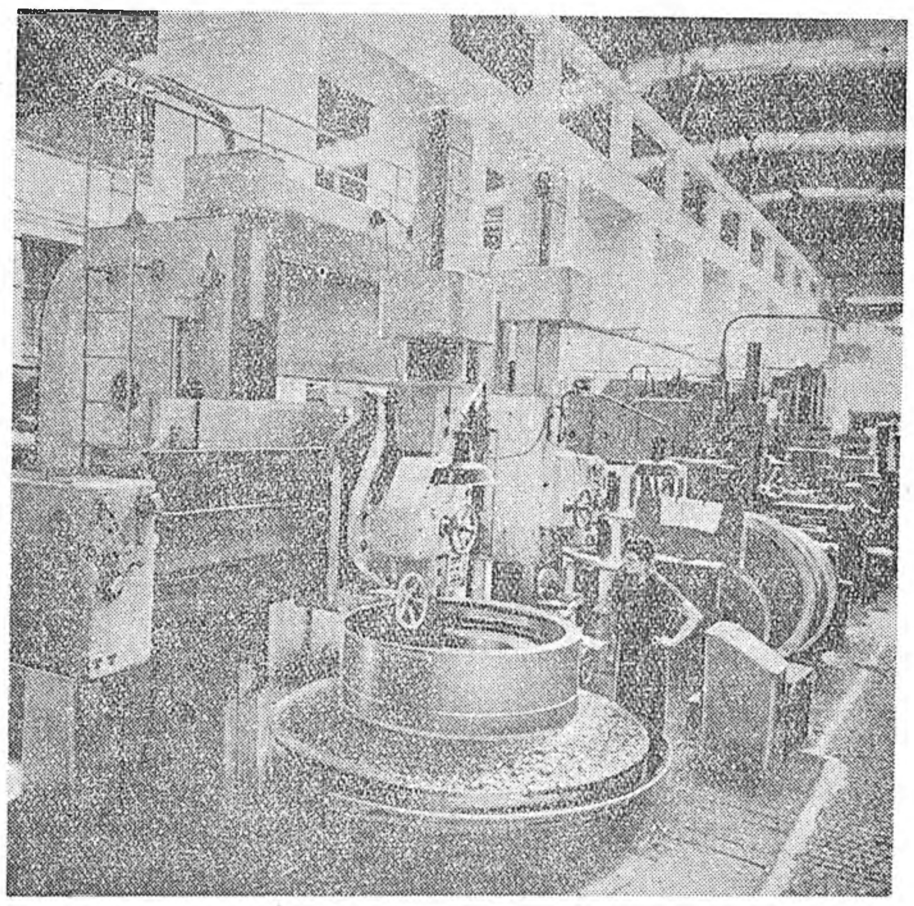
Индонезиин коммунистическэ партиин VI съезд хүдэлмэрээ дүүргэбэ

ДЖАКАРТА, сентябриин 16. (ТАСС). Индонезиин компартиин ЦК-гэй секретариадай мэдээсэһэнэй ёһоор, компартиин VI съезд хүдэлмэрээ дүүргээ.

Ороной элдэб районуудай түлөөлэгшэдэй элидхэлнүүд, ЦК-гэй юрэнхы элидхэлдэ нэмэлтэ элидхэлнүүдые, тусхайлбал Индонезидэхи экономическа кризисые усадхаха талаар шухала хэмжээнүүд тухай, кооперативууд тухай, партийна гэгээрэл тухай, хүдэлмэришэн, таряашанай холбоо барисаанда үндэһэлэн ороной нэгэдэмэл фронтые бэхижүүлхэ тухай, үймөөшэдтэ эсэргүү арадай тэмсэл тухай болон бусад асуудалнуудаар элидхэлнүүд съездын түгэсхэлэй заседани дээрэ шагнагдаһан байна.

Съездын хаагдаха, сентябриин 14-нэй үдэшэ гадаадын оронуудһаа съездэ ерэһэн ахадүү партинуудай түлөөлэгшэдтэй уулзалга болоо.

Энэ үдэшын үедэ Индонезиин компартиин ЦК-гэй түрүүлэгшэ Айдит үгэ хэлэхэдээ, съездын хүдэлмэри амжалтатайгаар дүүрээ гэжэ заагаа.

Чехословакиин машина бүтээлгын промышленность дайнай урда тээхи жэлтэй сасуулбал таба дахин ехэ продукци гаргана. **Зураг дээрэ:** Ян Швермын нэрэмжэтэ машина бүтээлгын заводой цех (Брно город) харуулагдана. Токарь Ян Кайзер токарна станок дээрэ хүдэлжэ байна. **Чехословакиин телеграфна агентство.**

Лаостохи байдал тухай КНР-эй правительствын мэдүүлгэ

ПЕКИН, сентябриин 16. (ТАСС). Лаостохи байдал тухай КНР-эй правительствын сентябриин 15-да толилһон мэдүүлгые Синьхуа агентство дамжуулаа:

Лаостохи байдал тушаа Советскэ Союзай правительствын толилһон мэдүүлгэ соо иигэжэ заагдана. ООН-эй Уставые эбдэжэ, «мүрдэлгэ хэхэ подкомитет» гэдэгые хуули бусаар эльгээжэ, Лаостохи асуудалые шиидхэхэ, Индо-Хитадтахи амгалан байдалые дэмжэхэ гансахан лэ хуулита үндэһэ һуури бологшо Женевскэ хэлсээнүүдые таһалдуулха гэжэ баруун оронуудай зарим хүнүүдэй хэдэг һэдэлгэ Лаостохи байдалай мүнөө шахардуу шанга болоод байһанай гол шалтагаан болоно. Уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулха, Лаос тухай асуудалые амгалан ёһоор шиидхэхэ зорилгоор Лаосто тохёолдоһон байдалые хаража үзэхын тулада Индо-Хитад тушаа асуудалаар 1954 ондо болоһон Женевскэ зүблөөндэ хабаадаһан оронуудай зүблөө удааруулангүй зарлахые Советскэ Союзай правительство дурадхаһан байна. Советскэ Союзай правительствын энэ үүсхэлые үнэн зүб, хаһа соогоо гаргагдаһан үүсхэл гэжэ тоолохо зуураа, 1954 оной Женевскэ зүблөөндэ хабаадалсаһан КНР-эй правительство энэ үүсхэлыень хүсэдөөр дэмжэнэ.

Энэ оной февралиин 18-да, майн 18-да, августын 12-то хэһэн гурбан мэдүүлгэ соогоо Лаостохи байдалай муудалга имагтал Америкын Холбоото Штадуудай ябуулгаһаа болоо гэжэ Хитадай Арадай Республикын правительство тэмдэглэһэн байгаа. Лаос тухай асуудалаар Женевскэ хэлсээнһээ арсахыень Сананиконой правительствые США-гэй баадхаһанай һүүлээрхи хоёрдохи үдэртэнь, тайлбарилан хэлэбэл, февралиин 12-то Сананиконой правительствын хуули бусын ябуулгые дэмжэжэ байһан тухайгаа США-гэй гүрэнэй департамент элирхэйлэн мэдүүлээд, энээнэй һүүлээр США Лаосто сэрэгэй миссиие «сүлөөтэйгөөр» байгуулжа шадаха гэжэ һанамжалжа байһанаа элирхэйлһэн байна. Патет-Лаогой урдын сэрэгэй частьнуудай буу зэбсэг хуряаха тухай Сананиконой правительствын майн 1-дэ захиралта үгэһэнэй, Патет-Лаогой урдын сэрэгэй частьнуудта зэбсэгтэ добтолго хэжэ, Лаосто граждан дай һужэрөөһэнэй һүүлээр США хадаа сэрэгэй шэнэ үгэсэлтэнүүдые хэхыень Лаосой засагаархидые али болохоор тухиран дэмжэдэг байна. США-гэй заабаряар Манильска сэрэгэй бүлэглэлэй гэшүүн гүрэн—Таиландтай, Урда Вьетнамай Нго Динь Дьемай бүлэгүүдтэй Лаос үгэсөө хэжэ, тэдэнтэй сэрэгэй зорилготой хэдэн нюуса хэлсээнүүдые баталһан байна. Тиигэжэ Лаос болон Урда Вьетнамые Манильска бүлэглэлдэ ородог гэшүүн-гүрэнүүдэй кандидат болгохо зорилгоор гурбан талын сэрэгэй бүлэглэл байгуулха һэдэлгэ гаргаһан байна. «Америкын сэрэгэй мэргэжэлтэд» гэдэгэй зүгһөө туһаламжа үзүүлхэ «гуйлтатай» хэлсээн июлиин 23-да Лаос Франци хоёрой хоорондо баталагдаһан байгаа. Июлиин 29-дэ Лаосой засагаархид хан хүбүүн Суфанувонгые, Нео Лао Хак Сат партиин бусад найман хүтэлбэрилэгшэдые арестовалха захиралта үгэһэн, тэрэшэлэн Патет-Лаогой урдын сэрэгэй частьнуудай, Нео Лао Хак Сат партиин гэшүүдтэ эсэргүү хашалта хэһээлтэ бүхы орон дотор хэжэ ороһон байна. Лаосой правительствода буу зэбсэг, сэрэгэй бусад материалнуудые үгэхэбди гэжэ августын 27-до США-гэйхид мэдүүлһэн байгаа. Женевскэ хэлсээнүүдтэ харша, дээрэ дурсагдаһан хэдэн бүдүүлиг ябуулганууд Лаостохи байдалые ехээр хурсадуулһан байна.

Лаосто тохёолдоһон шахардуу байдал Индо-Хитадта эб найрамдал, аюулгүй байдал хангаха үндэһэ һуури бологшо Женевскэ хэлсээнүүдэй ёһоор гуримшуулагдажа болохо, гуримшуулагдаха ёһотойшье гэжэ Советскэ Союзай правительствын мэдүүлгэ соо найруулагдаһан хараа бодолые Хитадай Арадай Республикын правительство хододоо зүбшөөдэг байгаа. Лаос тухай асуудалые түргэнөөр шиидхэлгэдэ туһалха зорилгоор Женевскэ зүблөөнэй хоёр түрүүлэгшэнэртэ—Советскэ Союзай болон Англиин правительствонуудта, тэрэшэлэн Лаос тушаа уласхоорондын комиссиин түрүүлэгшэ Индиин правительствода Лаостохи уласхоорондын комиссиин ажал-ябуулгые дары һэргээхыень Хитадай правительство дурадхаһан байна. 1959 оной Женевскэ зүблөөндэ хабаадаһан оронуудай зүблөө яаралтайгаар зарлаха тухай Советскэ Союзай правительствын дурадхалые хүсэдөөр зүбшөөхэ зуураа, Лаос тушаа уласхоорондын комиссиин элидхэл болон дурадхалнуудые энэ зүблөөн шагнаха ёһотой гэжэ Хитадай правительство тоолоно. Лаостохи шахардуу байдал һуларуулхын тулада иимэ зүблөө хойшолуулангүй зарлаха хэрэгтэй! Индо-Хитад шадар эб найрамдал тогтооһон Женевскэ зүблөөн Лаостохи байдалые гуримшуулгада үшөө дахин шухала үүргэ дүүргэжэ шадаха гэжэ Хитадай правительство гүнзэгыгөөр этигэнэ.

Зүүн-Урда Азида эб найрамдал хамгаалхые, уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларуулхые хүсэдэг бүхы оронуудай правительствонууд болон арадууд Советскэ правительствын амгалан ёһоной энэ шухала үүсхэлые нэгэн һаналтайгаар дэмжээд, тэрэниие түргэнөөр бэелүүлхэ хэрэгтэ туһалха гэжэ Хитадай правительство найдана.

Шатараар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхые хүсэгшэдэй матч-турнир

БЛЕД, сентябриин 16. ТАСС-эй тусхай корреспондент гроссмейстер И. Бондаревский иигэжэ дамжуулна: зургаадахи турта гроссмейстер Петросян Бенко хоёрой парти дүүрэнгүй хойшолуулагдаа. Керес Глигорич хоёрой парти мүн лэ хойшолуулагданхай. Зүгөөр Югославиин чемпион муушаг байдалда оронхой. Гроссмейстер Таль Фишерые шүүгээ. Смыслов Олафссон хоёрой парти хойшолуулагдаһан байна.

ООН-эй Генеральна Ассамблейн XIV сесси

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин (ТАСС). ООН-эй Генеральна Ассамблейн ээлжээтэ XIV сесси мүнөөдэр эндэ нээгдээ. Сесси 69 асуудал зүбшэн хэлсэхэ юм. Тэдэнэй нилээд олонхинь политическэ удхашанартай асуудалнууд. Тусхайлбал, Сахарада ядерна туршалга хэхэ гэжэ Францин һанажа байһан тухай Мароккын делегациин дурадхаһан асуудал; ядерна зэбсэгэй ехээр дэлгэрхэ ябадалые зайсуулха тухай Ирландиин дурадхал; Ассамблейн түрүүлэгшые һунгахадаа дэлхэйн элдэб хубинуудай зүбөөр түлөөлэгдэхэ гол ёһые сахиха тухай Чехословакиин делегациин дурадхаһан асуудал; ядерна, термоядерна туршалгануудые зогсоохо тухай Индиин дурадхал зүбшэн хэлсэгдэхэ юм.

Генеральна Ассамблейн XIII сесси дээрэ түрүүлэгшэ байһан зуурын түрүүлэгшэ Шарль Малик (Ливан) сессиие нээгээ.

Минутын турша соо баяр ёһолой аниргүй зогсолгын һүүлээр, Ливанай делегациин толгойлогшо премьер-министр Рашид Караме тобшо үгэ хэлээ. Бүхы арсалдаатай асуудалнууд амгалан ёһоор шиидхэгдэжэ болохо гэжэ этигэжэ байһанаа мэдүүлхэ зуураа, ядерна зэбсэг туршалгые болюулха талаар конференциин хүдэлмэри урагшатай байха бэзэ гэжэ этигэжэ байһанаа элирхэйлэн мэдүүлээ.

Удаань Ассамблей делегадуудай эрхэ түлөөлэлгые шалгаха комиссиие һунгаад, ООН-эй Генеральна Ассамблейн XIV сессиин түрүүлэгшые һунгаха асуудал шиидхэхэ ороһон байна.

Перугэй түлөөлэгшэ Виктор Белаунде энэ тушаалда нюусаар дуугаа үгэлгын ёһоор һунгагдаа. Тэрэнэй түлөө 81 бюллетень табигдаһан байгаа. Нэгэ бюллетень үнэнтэ бэшэ гэжэ тоологдоһон байна.

Удаань пленарна заседаниин забһарлалга соносхогдоод, тэрэнэй 7 комитедүүд түрүүлэгшэнэрээ һунгахын тулада заседаниинуудые хэ

Удаань нэгэдэхи комитедэй (политическэ асуудалнуудай болон аюулгүйн асуудалнуудай талаар) түрүүлэгшээр Франц Мач (Австри) һунгагдаа. Бусад комитедэй түрүүлэгшэнэрээр: тусхай политическэ комитедэй—Чарльз Кинг (Либери), хоёрдохи комитедэй (экономическэ болон финансова асуудалнуудаар) —Марсиаль Тамайо (Боливи), гурбадахи комитедэй (социальна, гуманитарна болон соёл культурын асуудалнуудаар) — Жоржет Сизле (Бельги), дүрбэдэхи комитедэй (харгалзалгын асуудалнуудай талаар комитет)—Ламбртус Пала (Индонези), табадахи комитедэй (захиргаанай болон бюджедэй асуудалнуудай талаар комитет)—Иржи Носек (Чехословаки), зургаадахи комитедэй (юридическэ комитет)—Альберто Эррарте (Гватемала) һунгагдаһан байна.

Забһарлалгын һүүлээр, ООН-эй Генеральна Ассамблейн пленарна заседани дахяад боложо, нюусаар ёһоор дуугаа үгэжэ, сессиин түрүүлэгшын 13 орлогшонорые һунгаа. Тэдэнэй тоодо СССР-эй, США-гэй, Англиин, Франциин, Румыниин, Бирмын, Мароккын, Филиппинын, Турциин, Бразилиин, Швециин, Урда-Африкын Союзай түлөөлэгшэд болон чанкайшист оролсоһон байна. Удаань Генеральна Ассамблейн XIV сессиин генеральна комитет байгуулагдаа. Энэ комитет 21 хүнһөө—сессиин түрүүлэгшэһээ, тэрэнэй орлогшонор болон комитедүүдэйнь түрүүлэгшэнэрһээ бүридэнэ.

Д. Хаммаршельддэ ДРВ-гэй Гадаадын хэрэгүүдэй министр Фам Ван Донгын эльгээһэн бэшэг

ХАНОЙ, сентябриин 16. (ТАСС). Вьетнамай Демократическа Республикын Гадаадын хэрэгүүдэй министр Фам Ван Донг ООН-эй Генеральна секретарь Д. Хаммаршельддэ бэшэг эльгээжэ, Лаосто Холбоото Штадуудай һүжэрөөһэн аюултай байдалай улам шангаржа байһан тухай тэрээндэ мэдээсэһэн байна.

Бэшэгтэй хамта Вьетнамай Демократическа Республикын правительствын меморандум эльгээгдэһэн байна. Лаос тухай Женевскэ хэлсээнүүдые Холбоото Штадуудай, Лаосой хаанта правительствын ехээр эбдэжэ, Индо-Хитадтахи болон Зүүн-Урда Азидахи амгалан тайбан байдалда аюул тохёолдуулжа байһан тухай меморандум соонь хэлэгдэнэ.

Редакторай орлогшо С. БАЛЬЖИНИМАЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32. зам редактора — 32-74, отв секретаря — 27-37, отделов: партийной жизни — 34-05, сельского хозяйства и советского строительства — 47-59. промышленности и транспорта, пропаганды, информации — 35-14, культуры — 24-74, писем и рабселькоров — 40-49, отдел переводов, корректорская — 35-95, бухгалтерия — 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н01146. г Улан Удэ. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 5060.